

ЗМІСТ

2. **Д-р Петро Кондра** — головою КУК-у в Канаді. 23 вересня ц. р. діловодство голови Централі КУК перейняв д-р Кондра, а о. д-р пл. сен. Василь Кушнір став почесним головою КУК-у.

3. **Кількість учасників ЮМПЗ-72** р. Згідно із звітом голови Орган. Ком. — пл. сен. Зенона Корчинського, у цій Зустрічі взяло участь 104 новацтва, 1190 юнацтва, 575 ст. пластуна, 346 пластового сеньйорату та 1605 зареєстрованих гостей, разом 3820 записаних учасників.

4. **П'єси з пластового життя.** Заходами Комітету "За Аматорський Театр" у Торонті вийде друком збірка драматичної творчости Василя Софронова-Левицького, у якій будуть п'єси з пл. життя. Це радісна новинка, бож пожвавиться драматична діяльність юнацтва, а з тим збільшиться можливість спопуляризувати Пласт.

5. **З пластового життя.** Відправи-вишколи гніздових та їх заступників відбулися 13, 14 і 15 жовтня у Торонті для новацьких виховниць і виховників з Канади. Частина програми була спільною для братчиків і сестричок. У вишколі взяло участь 18 сестричок, 11 братчиків, 2 гості з усіх осередків Канади.

Відправи кошових, зв'язкових та юнацьких виховниць з терену США відбулися 4. 11 ц. р. в Нью Йорку, а 10. 11. ц. р. в Клівленді.

З днем 30 вересня ц. р. зрезигнував з посту голови КПРади Канади пл. сен. Омелян Тарнавський. Це діловодство провадить тепер його заступник — пл. сен. Євген Ващук.

Виховні Проводи КПС, США, плянуть відбутися влітку 1973 року прогулянку старшого юнацтва до Європи (плянують відвідати: Грецію, Югославію, Італію та Швейцарію).

У жовтні ц. р. відбулося урочисте посвячення (набутого минулого року і вже сплаченого, вартістю дол. 70 тисяч) **Пластового Дому в Едмонтоні**. В урочистості відкриття взяли участь представники КПС — пл. сен. Роман Вжесневський — голова, ст. пл. Таня Онищук — кр. булавна і пл. сен. Орест Джулинський — кр. булавний. Жертвенність Едмонтонців та справність Адміністрації Пл. Станиці під проводом пл. сен. Петра Саварина гідні наслідування.

6. **Знімки з ЮМПЗ-1972.** Реферат Фото-кіно виготовив відбитки із найкращих прозірок ЮМПЗ. Можна замовляти комплекти по: 120 знімок — дол. 40.—, 50 знімок — дол. 18.— і по 40 знімок — дол. 15.— через КПС, США. Знімки розміром 3x5".

**
*

У вересні ц. р. ГПВ схвалила відзначити за успішну діяльність у Пласті та поза ним 2-гим відзначенням — св. Юрія у Сріблі ось таких пл. сеньйорів: **МИХАЙЛА МИСЬКОВА, АННУ РАТИЧ, РОСТИСЛАВА РАТИЧА** і пл. сен. о. **ІОСИФА ЧАЙКОВСЬКОГО**.

РЕДАКЦІЙНІ СТАТТІ

Шляхами старинної легенди	1
Зміна	4

ПИТАННЯ ПЛАСТОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ

Слово Начального Пластуна	5
Слово Владики Кир Василя Величковського	8
Слово Блаженнішого Митрополита Мстислава	10
І. Дурбак: Великі зобов'язання у 60-річчя Пласту	11

МИ І НАШ НАРОД

Волинянка: Проблеми літературної критики у сучасній Україні	13
--	----

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

Від Редакції	20
Л. Залеська: Герман Гессе і — "степові вовки"	21
Л. Онишкевич: Луїс Мамфорд і — антитехнологія	23
Л. Онишкевич: Рахель Карсон і — екологія	26

З МОЛОДЕЧОЇ ПРЕСИ

Л. М.-Л.: Нові "Нові напрямки"	29
---	----

КУТОК ПЛАСТПРИЯТУ

О. Луцький: Чи будемо писати історію Пластприяту?	32
--	----

"ПЛЕКАЙТЕ МОВУ..."

Т. Онищук: Роля мови у збереженні і розвитку культури народу	34
До проблеми слова "сеньйор" — "сеніор"	41
Н. Пазуник: Від мовного коректора "Пластового Шляху"	41

ДИСКУСІЙНИЙ ФОРУМ

Т. Самотулка: Пласт на роздоріжжі	46
--	----

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

О. Луцький: З приводу ЮПЗ у 60-річчя Українського Пласту ..	48
Т. Данилів: Пласт у Великобританії відбув свої Загальні збори ..	57

ПРОБЛЕМИ У. П. СЕНЬЙОРАТУ

Рекомендації Великої Ради УПС	59
-------------------------------------	----

ЛИСТУВАННЯ

Лариса: Другий відкритий лист до Дзвінки	65
Ю. В.: Виставка, що спонукала до застанови	66

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

БЮЛЕТЕНЬ ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ БУЛАВИ	75
--	----

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Ч. 4 (35)

ТОРОНТО

1972

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ
Видає Головна Пластова Булава

PLASTOVY SHLIAKH
Виходить щотри місяці

Жовтень-грудень 1972

Ч. 4 (35)

October-December 1972

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Mr. L. Onyshkevych, 9 Dogwood Drive, Trenton, N. J. 08638, U.S.A.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

Plastovy Shliakh Magazine

2445-A Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada — M6S 1P7

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор: Любомир Онишкевич. **Члени Редакційної Колегії:** Леонід Бачинський, Осип Войчук, Роксоляна Гарасимів, Ярослав Гарасимів, Тоня Горохович, Теодор Данилів, Володимир Дозорський, Анна Коренець, Олександр Луцький, Атанас Мілянич, Лариса Онишкевич, Петро Саварин, Теодосій Смотулка, Микола Світуха, Володимир Соханівський, Данило Струк, Омелян Тарнавський і Атанас Фіголь.

Мовний редактор: д-р Наталія Пазунок.

ЗМІСТ

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

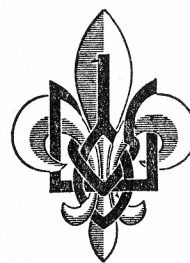
Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для когось образливими.

Річна передплата від 1 січня 1972 р.: США і Канада: \$6.00, Австралія: \$4.00 австр., Австрія: 100 шіл., Аргентина: 10 нових пезів, Бразилія: 200 кр., Бельгія: 150 бел. фр., Великобританія: 1.25 фунта, Німеччина: 12.50 нім. мар., Франція: 15 фр., Швейцарія: 15 шв. фр. Ціна одного числа у США і Канаді — \$1.50.

PLASTOVY SHLIACH — a Ukrainian Quarterly Magazine,
published by PLAST — Ukrainian Youth Ass'n,
2445-A Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada — M6S 1P7

Printed by:

Kiev Printers Ltd., 860 Richmond Street West, Toronto, Ontario, M6J 1C9, Canada

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Торонто — Канада

Ч. 4 (35)

жовтень-грудень 1972

Редакційна стаття

ШЛЯХАМИ СТАРИННОЇ ЛЕГЕНДИ

Давно-давно на Україні-Русі у славному Городі панував колись великий князь Мстислав. Та було в нього два сини-близнюки: Багута і Славута. І журився князь Мстислав: «Обидва мої сини-соколи відважні і розумні, багатирі. Котрому ж з них віддати мені владу в Городі-місті по моїй смерті?»

І пішов він за порадою до Бояна Віщого. А цей князю Мстиславі та й порадив, як ту справу вирішити, як вибрати гідного наслідника на престіл великого князя. І покликав князь Мстислав своїх синів і дав кожному з них меча срібного. І сказав він їм: «Сини мої-соколи! Ось вам мечі — зарівні мечі — від Бояна Віщого. Бережіть ви їх, як ока в голові! Цими мечами ви рідний Город свій і рідну матір — Україну маєте захищати. Хто з вас краще свій меч збереже, цей по моїй смерті стане великим князем у славному Городі. Хто ж не зуміє батьківського дару зберегти, тому місця не буде на Рідній Землі».

Так мовив старий князь, а сини-багатирі пильно слухали його, бо поважали батька свого. І кожний з них вирішив у серці своєму якнайкраще зберегти батьківський дар, на славу Землі Рідної.

Багута заховав меча свого в окуту скриню дубову. Замкнув її на сім замків і держав біля постелі своєї, щоб ніхто не вкрав дорогоцінного дару батьківського. Славути ж, свого меча не зовав: він носив його завжди при поясі своєму, щодня вправляв ним, щодня гостив і гостив його, щоб іскрився він, як криця. Він зробив на меч золоту піхву, а рукоять його покрити дорожчими каменями.

Раз, коли він сидів і гостив свого меча, прийшов до нього брат Багута, і зжамнувся: «Як ти, брате, можеш робити це з батьківським даром? Як смієш ти брати гострий камінь на святу річ»? Та Славути нічого не відповів, а далі гостив меча свого.

І сталося так, що на місто-Город прийшла половецька орда. Увесь степ загорнів ворогами, а горні круки хмарою знялись, заступаючи сонце. І з Города виїхали воїни-багатирі, щоб дати відсіч орді. А на голі їхали сини славного князя Мстислава. І в кожного з них був в руці меч — батьківський дар гарячий.

І зняв руку вгору Багута. Та меч його в скрині заржавів; коли вдарив він ним об щити ворожі, меч зламався на двоє і Багута мусів зі соромом з поля бою втекти.

І зняв руку до сонця Славути, а його вигострений меч запишався над сіцею і вніс страх у серця поганиців. Був бій страшний. Але руським воїнам вдалося подолати половецьку орду і вона сірим вовком втекла у безкраї степи. І не один багатур вславився в битві цій, та найбільш з усіх Славути.

А по бою князь Мстислав прикликав до престолу своїх синів. І сказав він Багуті: «Ти не син мій, бо ти не виконав волі моєї. Ти не зберіг дару мого і приніс сором імені своєму. Іди!» І Багута сів на коня і зник за обрієм. А князь Мстислав сказав до Славути: «Ходи, сідай на трон мій. Ти будеш князем Города славного. Ти зрозумів дарунок мій: не в мечі сила, а в руці, яка несе його. Ти не дав спати мечу гарячому. І слава твоя».

Так розповідає старинна легенда. І ми пластуни дістали святий дарунок: пластову організацію. Це наш меч, з яким ми йдемо в бій за душу наших дітей, на славу Рідної Землі.

Чи ми цей дар наших Основоположників збережемо в скриню, як Багута, щоб там ржавів він? Чи будемо постійно й послідовно гостити його, за прикладом Славути, вживати його, змінювати, досконалити, пристосовувати до потреб часу, щоб завжди був він готовий до боротьби з ворогом?

Ми, як сини князя Мстислава, дістали чарівний дар. Та чари його не в минулому, а в теперішньому і майбутньому. В цьому, що «пластова ідея вічно жива».

Що ж означає слово «жива»? В біології — живе є це, що постійно міняється, що має рух, що росте, що не стоїть на місці. Що ж не міняється, — це мертво. Воно гниє, розкладається. В найкращому випадку воно стає мумією, чи кам'яніс і — стає музейним експонатом. Подібно й у суспільстві: що живе — чи це ідея, чи інституція, чи організація — це міняється, росте, рухається. Речі, які стоять на місці, переходять в історію.

І в тому велика сила пластової системи: вона справді «завжди жива». Вона міняється, пристосовується до обставин, бореться з проблемами дня. Та при тому — вона залишається завжди сама собою. Як живий організм, який росте, міняється, замінює мільйони клітинок, але завжди залишається собою.

Ми не сміємо стати на місці, бо тоді ми б стали мумією. Зміна, — це суть пластової системи. Вона дозволила нам перейти через війни, переселення, переслідування, проїхати через гори і моря. Але Пласт, його ідея, метода, організація — сьогодні живий, — хоча мінявся багато разів, все ж таки вірний собі.

Пластові наради, зустрічі, конгреси, дискусії у пластовій пресі — все це служило й служить одній цілі: живучості Пласту. Не раз наші більш традиційні члени цього не розуміють: вони, як Багута, жахаються на саму думку, що в Пласті щось можна міняти, чи навіть застановлятися над думкою про можливість зміни. Вони, як Багута, кажуть: «Як ти смієш!» Вони не розуміють, в чому сила пластової ідеї.

Для нас, які йдуть слідами Славути, нема «єресі» в думці про зміну. Ми готові завжди гостити вістря пластової методи, доробляти нові засоби, нові напрямні, прокладати нові шляхи.

Велику роль в цьому процесі вічного оновлювання мусить грати пластова преса. Вона має за завдання застановлятися над кожним аспектом нашої пластової теорії і практики.

Шляхами критики недомагань, дискусій над новими шляхами, свободою вислову нових «революційних» думок вона стає на службу живій пластовій ідеї. Вона є тим каменем, на якому гостриться сталь Пластової Організації.

Хай ця критика буде часом і гостра, хай дискусії будуть часом і палкі, хай нові думки будуть часом і непрактичні, — але в сумі своїй вони ведуть Пласт вперед. Ми не боїмось тих, які кажуть «не смій!» Ми знаємо нашу мету і ми йдемо до неї.

А якщо деякі думки в «Пластовому Шляху» за останніх два роки вкололи Тебе, Читачу, то це не важливе. Зате, якщо, прочитавши Шлях, Ти застановився над чимсь і подумав, то наш журнал виконав своє завдання.

ЗМІНА

Дорогі Друзі!

З цим числом закінчується каденція редакційної колегії журналу «Пластовий Шлях», приходить час зміни. Дотеперішня Редакція, під проводом відповідального редактора Любомира Онишкевича, вела цей журнал протягом останніх двох років. З наступним числом перебере журнал нова редакційна колегія, яка буде в Торонті — де друкується журнал — і тим самим матиме менше труднощів у комунікації щодо технічних справ.

Новій редакційній колегії бажаємо великих успіхів у праці.

А нашим дотеперішнім співробітникам і дописувачам складаємо на цьому місці щире подяку за їхню дотеперішню співпрацю; маємо надію, що і в майбутньому вони залишаться при журналі і своїми статтями, дописами і листами допоможуть новій редакції.

Окрема вдяка належить професор доктор Наталії Пазунок з Пенсильвенського Університету, яка безкорисно і віддано працювала над коректою нашого журналу протягом останніх двох років і своїм досвідом і кваліфікаціями допомогла нам поставити мову в журналі на відповідному рівні.

Дякуємо теж і всім Вам, Дорогі Читачки і Читачі, за Вашу підтримку в часах кризи нашого журналу, коли навіть існування Пластового Шляху було під знаком запиту. При Вашій допомозі нам вдалось цю кризу пережити, так, що сьогодні ми передаємо наступній редакції журнал здоровий і здібний іти в дальшу мандрівку на службу Пластові.

СКОБ!

Редакція

Питання пластової ідеології

СЛОВО НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА

Дорогі мої Друзі Пластуні!

Ви складали пластову присягу; пам'ятаєте, яке це було зворушення для вас? Можете уявити собі, яке зворушення для мене сьогодні, коли я складаю не звичайну пластову присягу, але присягу Начального Пластуна. Складаю перед вами, друзі пластуни, бо я для вас є Начальним Пластуном, для вас буде моя праця, моє зусилля, для вас буде у великій мірі тепер моє життя. Колись один наш поет сказав «з журбою радість обнялась». Я думаю про це тепер, і мені здається, що в мене із гордістю покора обнялась. Із гордістю, бо — чи можу не бути гордим, що таке товариство, таке велике, таке добре, таке славне товариство, як наше пластове поставило мене на чолі.

І одночасно я відчуваю велику покору, бо знаю, яке завдання, які зобов'язання, які труднощі зв'язані із тим найвищим пластовим постом. Але я теж вірю, що не тільки я, але й ми всі — бо Пласт — це ми, це не я, це ми, — що ми разом виконаємо ці обов'язки, які на мене наложені, якнайкраще.

Це на сім літ ви маєте тепер нового Начального Пластуна. Сім літ ми будемо, разом з вами пластовати, змагатись до кращого, журитись, радуватись і мати успіхи, або — неуспіхи. Кажуть, сім — це щасливе число. І я вірю, що воно принесе щастя; і мені особисто на цьому пості, і вам усім особисто, і нам усім — Українському Пластовому Уладові.

Коли відійшов від нас Сірий Лев, наш основник Дротмав візію, — яким повинен бути Начальний Пластун. Він передав нам цю візію. І коли дивитися, коли читати його слова, кожен мусів відчутися своєю маловартістю, своєю негідністю на це велике завдання — такі великі вимоги він ставив до цього чоловіка, до людини, яка мала стати на чолі Українського Пластового Уладу — Начального Пластуна. Але він теж сказав: «А найголовніше, щоб Начальний Пластун кріпко вірив у Пласт і в пластову ідею. Так сильно вірив, щоб ніякі інші ідеї,

ніякі інші сили не змогли цієї віри у Пласт і його ідею у нього зрушити».

І це я відчув як відкриття дверей для мене. Бо я вірю в Пласт, вірю в пластову ідею, вірю у вас пластунів. Я так вірю в Пласт, як вірю в саме життя і саму людину. Я вірю, що Господь створив життя і дав його людям не тільки на те, щоб вони його пережили. Він дав його з певним змістом, з певним зміслом. І я знаю, що Пласт старається дати життю змісл. Я вірю, що Господь Бог поставив певне завдання перед людьми, які будуть жити даним Ним життям. І я знаю, що Пласт ставить мету у житті і змагається до тієї мети.

Я вірю, що життя цілого людства є в засаді одне, що є ті самі цілі, бажання, потреби і ідеї цілого людства. Ідеї добра, краси, братерства, справедливості. І я знаю, що Пласт змагає до того, щоб ці ідеали в цілому світі, а зокрема у себе, у нас в українській громаді досягнути. І я знаю, що людське життя пливе широким руслом, але у націях, у народах. І я знаю, що перше зобов'язання людей — супроти свого народу; супроти свого народу, після Бога. І я знаю, що Пласт поставив себе на службу тому своєму українському народові. І я знаю, що Пласт засвідчив цілою своєю історією, що він цю службу робить, робив і буде робити. Я знаю, що він для цієї мети був створений і для цієї мети існує і буде існувати.

І я вірю, що Господь дав життя людям, людям, — найвищому творові своїх створінь; людям, які єдині на світі, інакше як усі інші сотворіння, що дивляться тільки на землю, — здібні дивитись у небо, дивитися у висоти. Там бачити великого Бога, там бачити інспірації, там бачити великі ідеї, великі думки і великі почування. І я знаю, що Пласт змагає до того, щоб ми підняли у небо наш зір, не тільки ми, але щоб ми, як каже наша присяга, довели наш народ до того, щоб міг він з часом підняти свій зір у висоти. Я це знаю і я тому вірю у Пласт.

І я знаю, що таке буде життя, якими будуть люди. Таке буде кожне життя, таке буде також життя нашого Пласту.

Якась китайська мудрість казала, що життя це не чаша, яку треба випити до дна, а збан, який треба наповнити цінним змістом. І ми пластуни змагаємо до того, щоб наше життя наповнити цінним, великим змістом. Я вірю, що Господь Бог хотів, щоби люди були щасливі в житті, бо це природне, Богом дане хотіння кожної людини. І я знаю, що

Пласт учить нас бути щасливими у Пласті і в житті. Я знаю, що ми хочемо бути щасливими і можемо бути щасливі, коли будемо йти за пластовою наукою.

І я вірю у вас, мої дорогі друзі пластуни. Я вірю, що ви є Пластом і що ви і я разом тягар зобов'язання і славне зобов'язання пластове понесемо. Із вірою у пластову ідею, із вірою у вас я приймаю на себе велике зобов'язання. З них перше — працювати і змагати до того, щоб була єдність українського Пласту як організації, щоб була єдність української пластової ідеї. Я знаю, що є сили, великі сили, які діють проти того. Я знаю, що ми розкинені по світі і відділені океанами й іншими границями. Але те, що ви з'їхалися тут у такий великій кількості з усіх континентів, свідчить про те, що відчуваєте єдність пластової ідеї. Я прошу вас і я вірю в те, що ця єдність пластова буде просвічувати нам у нашому житті тепер і на-завжди у майбутнє, як цей вогонь, що ми запалимо тепер; так єдність пластова, щоб горіла у ваших серцях, щоб ви занесли її, куди ви поїдете, додому, у ваші краї, у ваші курені, у ваші станиці, гуртки, а перш за все, у ваше власне серце. І з тією вірою я можу сказати, що Господь Бог дозволить мені, вам, нам усім, виконати своє зобов'язання. З тією вірою я бажаю вам якнайкращих успіхів.

С к о б !

Юрій Старосольський, Нагальний Пластун
(Подано за одноднівкою Ювілейної Міжкрайової Пластової Зустріжі, 1972).

С Л О В О

ВЛАДИКИ КИР ВАСИЛЯ ВЕЛИЧКОВСЬКОГО

НА СОВОРНОМУ МОЛЕБНІ ПІД ЧАС ЮМПЗ З ПРИВОДУ 60-РІЧЧЯ
ПЛАСТУ, 24-го СЕРПНЯ 1972, ІСТ ЧЕТГЕМ

Дорогі Пластуни!

Всім серцем радію, що можу до вас промовити цих кілька слів. Радію, тішуся, що бачу перед собою численні сотні, а десь далі далеко й тисячі нашого українського юнацтва. Радію і тішуся, що можу вам передати привіт з далекої Землі, далекої, але близької серцям, України.

Кілька місяців тому назад я виїхав з цієї Землі і ось я тепер перебуваю тут з вами. Там я бачив теж молодь, бачив юнацтво, але зі смутком в очах і з болем на ликах. А тут я бачу вас з ликами ясними, не сумними — веселими, бо ви тут на свободній землі, хоч не своїй рідній, але свободній.

Передаю вам привіт не тільки від молоді, але й від українського народу, що там живе і бореться, — передаю вам привітання і від могил, від померлих і погиблих, що їх кості розсіяні не лиш по Україні, але й по далеких, далеких землях.

Передаю вам привіт, між іншими, з землі волинської, де я працював і перебував, з тієї землі, де народилася наша велика поетеса Леся Українка, зі села Колодяжного, біля Ковеля. Там в її рідній хаті я бачив Лесиноного брата. Він помирав, але стрінувся зі мною і я йому допоміг приготувитися на дорогу до вічності. Люди в селі прийняли світло Божої правди і стали жити життям добрим, українським, християнським життям.

Тішуся і радію, що ви тут продовжуєте життя добре, українське в християнському дусі. Ви добре розумієте і знаєте, що тільки життя сперте на непорушній основі Христової науки — це правдиве життя, що кінчиться з дочасністю, зі смертю, а триватиме на віки. Мої Дорогі! Цього ніколи не забувайте!

Бачу тут молоденьких, ледве підрослих, що вже стали в ряди Пласту. Бачу чимало старших, бачу ще старших, навіть вже сивих людей, котрі в цих пластових рядах далі перебувають і приїхали тут також.

Мої дороженькі! Держіться кріпко. Кріпость, сила єдності хай буде незнищена сила, сперта на Євангелії Христа, на науці Спасителя, бо тільки в Христі наше спасення, дочасне і вічне.

Мої дорогі Пластуни! Зберігайте ж цю дисципліну і кріпость та порядок, якого вас навчають, але не забувайте і завжди пам'ятайте, що все це має бути оперте на науці Христа. Будьте вірні Христовій науці! Будьте вірні Українському Народові — тоді радше вмерете, згинете, а не зрадите свого народу. Найкраще це в останніх роках побачили всі, хто мужньо витримував всі страждання і хто не зрадив Українського Народу. Це були ті, котрі були вірні Христові, котрих життя було згідне з Його заповідями і наукою, які єдині є правдиві, кріпкі, сильні і вічні.

Мої дорогі Пластуни! Будьте вірні науці Христа, не забувайте молитися, будьте прикладом для свого оточення. Будьте вірними дітьми свого народу на все життя — до смерті, а Нарід наш скріплений такою чесною, витривалою і хороброю молоддю напевно встане і воскресне до повного самостійного, вільного життя. Цього, дай Боже, щоб ми якнайскоріше дочекалися. Вірмо, що Матінка Божа, Покровителька нашого народу, в цьому нам допоможе. — Амінь.

Між людиною-одином і Богом лежить велика царина — нація. Людина і Батьківщина стоять до себе і у відношенні іманенції — Бог супроти них має цілком своєрідну форму відношення: одночасної іманенції і трансценденції. Відривати від людини форму її найвищої цюгосвітньої здійсненості — значить віддалявати її від Бога, що зрозуміло, не повинно бути наміром християнських угоних і виховників. Хто боїться, що беззастережлива відданість Батьківщині прислонює йому Бога та є злою Йому службою, той не відгув найглибшої істоти релігійності...

(Юліян Вассиан)

СЛОВО БЛАЖЕННІШОГО МИТРОПОЛИТА УПЦЕРКВИ МСТИСЛАВА

ПІД ЧАС СОБОРНОГО МОЛЕБНЯ НА ЮМПЗ,
24 СЕРПНЯ 1972 р., "ВОВЧА ТРОПА", США

Улюблена молоде наша!

Час не в людській спроможності, але в спроможності Божій. Він Один — Всесильний і готовий допомогти людині у всьому, коли вона прагне помочі Божої. І оці радісні дні, що тривають тут серед прекрасної природи — свідчать і стверджують цю велику істину, що все в руках Божих і все в Його спромозі.

Надзвичайно важко нам далеко поза Батьківщиною переборювати всі труднощі оточення і всі умовини буття нашого на стежках і роздоріжжях всесвітніх, щоб зібрати тут найкращих посеред нас — наше майбутнє, нашу надію, нашу молодь, наших дітей і наших внуків. І чи ж це не велика ласка Божа, чи ж це не прояв отієї сили Божої, яка допомогла нам все перебороти, щоб бути тут з нашими найменшими, з нашими найдорожчими, які йдуть під прапорами, на яких написано «З Богом і за Україну».

Серед цих радісних днів, сьогоднішній день буде за найвеличніший, за найбільш закарбований в нашої пам'яті, яка переховає його на довго. Переховають його в далеке-далеке майбутнє разом наші наймолодші. От і цей день, мої дорогі, дає доказ сили Божої, доказ всемогутності Божої.

Бож хто б сподівався, хто ще кілька місяців тому міг повірити, що один з найбільших страдників за Віру Христову, за Церкву Божу на нашій прекрасній, але поневоленій Батьківщині-Україні, знайдеться серед нас, буде з нами і буде разом з нами молити Господа за краще майбутнє для нашої прекрасної і найдорожчої Землі батьків наших.

Вітаємо Вас, Владико, як того, що мужньо був страсто-терпцем за Слово Боже, за Правду Христову і за волю, — духову волю для українського народу. Наш привіт, який я тут керую і від вірних Української Православної Церкви у всьому вільному світі, — він іде від широго серця. Бо ми прекрасно

розуміємо, які сьогодні тяжкі хвилини переживає цілий світ, християнський світ і християнська Україна. Ми свідомі, ми навчилися далеко поза Батьківщиною бачити, що саме в цьому часі ми мусимо навчитися один одному в очі дивитися, — ми мусимо дійти до цього, щоб наше серце, наша душа, наша істота жила в Христі і для Христа. І тому — прийміть, Владико Дорогий, стародавнє християнське «Христос серед нас!» Сьогодні Він є серед нас в оточенні цієї прекрасної молоді.

Ви ж, мої дорогі, не забувайте про мучеників і страдників України. Перед вами страдник України, що пройшов тяжкий і тернистий шлях. Вгляньтеся в його очі, нехай ваші серця б'ються в один такт зі серцем Владики Василя, що перейшов дійсно надлюдський шлях свого пастирства і життя.

Не забувайте про мучеників — попередників, бо коли зірвете нитку з ними тоді тяжко буде вам іти в майбутнє і тяжко буде вам служити Богові й Україні.

Прислухайтесь до могил українських, що їх ворог масово зруйнував на нашій Батьківщині. Згадайте, що саме Шевченко навчив нас пам'ятати про українські, тільки українські могили, що з вітром говорили про нашу правду. Вчувайтесь в це, чого вчать українські могили. Вони вчать шанувати предків, йти за їх прикладом, за прикладом тих попередників, які з Богом на устах і з мечем в руках ішли боронити нашу прекрасну Батьківщину.

Щастя вам усім, Боже, — а вам, Дорогий Владико, хай Всевишній зішле сил і здоров'я для дальшої служби Богові й народові у нових умовах Вашого життя і перебування з нами. Спаси Господи!

І. Дурбак

ВЕЛИКІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У 60-РІЧЧЯ ПЛАСТУ

Великі й незабутні хвилини релігійного й національного піднесення переживали 2,300 пластунів й понад 2,000 гостей під час Ювілейної Пластової Зустрічі на Вовчій Тропі у днях 20-27 серпня 1972 р. Спільні Богослужби Владик і священників обох українських Церков, велична національна маніфестація вірності Україні, імпульсанти дефіляди при відкритті й закритті Зустрічі, мистецькі пописи, історична теренова гра, спортові змагання, ювілейні ватри й вогники — наповняли серця всіх учасників національною гордістю.

Начальний Пластун, пл. сен. Юрій Старосольський, склав присягу-обіт змагатися «за силу, єдність, тривалість і високий рівень Українського Пласту, та його дії на добро Пласту, Українського Народу та людства».

Пластова молодь, висилаючи у світ «бальони волі» з закликами, — зобов'язалася допомагати й облегшувати долю українського народу в боротьбі за державну незалежність. Лави 2,300 пластової молоді своєю зразковою поставою, поведінкою, мистецькими та спортовими досягненнями, виступами на великому майдані та при ватрах доказали, що ці зобов'язання будуть виконуватися і здійснюватися у житті.

Однаке, ці великі й почесні зобов'язання служби рідному народові накладають обов'язки не тільки на Пласт і Пластприят, але й на ціле наше громадянство, яке повинно всіми способами допомагати Пластові, як і іншим організаціям нашої молоді, бо тільки з рядів нашої зорганізованої молоді вийдуть наші майбутні провідники.

Під сучасну пору Пласт має в Америці 4,200 членів, в Канаді — 1,560, в Австралії — 830, в Англії — 225, в Аргентині — 180, в Німеччині — 140 та в Італії — 12.

А скільки нашої молоді блукає манівцями, не належить до жодного з наших молодечих товариств? А скільки нашої молоді відходить щорічно з Пласту, чи інших організацій молоді, часто із-за дрібних непорозумінь?

Ми підкреслюємо на кожному кроці, що молодь, це надія і майбутнє народу, але як же мало практично робимо, щоб уся наша молодь була згуртована у Пласті чи в інших організаціях нашої молоді, плекала наші прадавні традиції, рідну мову, культуру, пісню, танки, зберігала свою національну самобутність (ідентичність). Наші батьки повинні вважати своїм національним обов'язком привести своїх дітей до Пласту, щоб затримати їх при українстві. Якби всі наші молоді батьки мали змогу побачити нашу прекрасну молодь на Ювілейній Міжкрайовій Пластовій Зустрічі — то напевно не занедбали б цього зробити. А тоді кількість членів Пласту значно збільшиться, бо цього вимагає добро нашого народу, бо цього очікує наша поневолена, але нескорена Батьківщина — Україна!

До цього зобов'язує нас усіх славний Ювілей 60-річчя Пласту, що виховав тисячі найкращих з нашої молоді, як Провідник ОУН — С. Бандера, Командир УПА — Р. Шухевич і багато інших, що цілим своїм життям, працею, боротьбою і смертю доказали, що Пластова ідея невмируща!

МИ І НАШ НАРОД

Волинянка

ПРОБЛЕМИ ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

(Закінчення з попереднього числа)

Проблема безпеки життя творців мистецтва

Вимовними є дані про життя письменників з довідника п. н. «Письменники радянської України» щодо життя такого письменника, яким є Борис Антоненко-Давидович. Чого тільки не довелося йому робити у своєму житті: викладав мови — українську, російську, німецьку у початковій і середній школах, працював у редакціях і видавництвах, був санітарем, фельдшаром, землекопом, шахтарем, рахівником і бухгалтером. Але і цього не досить. Письменник у статті «Критика й «критика» (1969, Київ)⁸ розповідає, що йому довелося переживати у зв'язку із наклепами у радянській критиці, про методи, що їх стосували партійні наглядачі над письменниками. У цій статті письменник подає і ряд цінних вказівок про те, яке є завдання літературної критики і якими повинні бути справжні літературні критики.

Каже Б. Антоненко-Давидович, що критик повинен відзначатися добрим літературним смаком, великим знанням, повинен бути добре обізнаний з загальним процесом тієї літератури, про яку пише; йому треба знати бодай у загальних рисах, які досягнення має світова література, йому треба мати знання не тільки з царини літератури, але й історії, психології, фізіології, хімії тощо. Він повинен бути абсолютно порядний й кришталевої чесности, критик має мати відвагу висловити щиро свій погляд, оборонити його, а не керуватись кон'юнктурою, коли, що і як вигідно сказати, та не мовчати тільки тому, щоб не попасти в халепу. Критик визначається стійкістю поглядів, твердістю принципів, почуттям відповідальності за свої слова. Їм відомі є переживання радості, щастя, захоплення, бож слово «критика» і «гуманність» цільні поняття, а не анта-

гоністичні. Критикуючи невдалі твори, критик виявляє таку ж гуманність, як і хірург, що вдається до операції!

Ми доцільно навели ці думки письменника на тему критики, щоб сказати, що таким саме є Б. Антоненко-Давидович у житті, та що за це йому довелося пережити драматичну епопею.

Ілюстрація щодо долі письменника

У цій статті вищезгаданий Б. Антоненко-Давидович розповідає про комічний випадок. В 1931 році в газеті "Комсомолец України" один молодий критик зробив йому закид, що у повісті "Смерть" Б. Антоненко-Давидович вивів українців позитивними героями, а всіх інших негативними (росіян і євреїв). Про проміжного персонажа Славину сказано було, що вона донька якогось тамбовського архієрея. Хоча цей персонаж не мав жодних рис жидівки, але молодий критик, не дочитавши добре слова "архієрея", перекутив його на "архієврея", поміщуючи статтю у згаданому журналі, обвинувачував при цьому її автора в антисемітизмі. Коли Б. Антоненко-Давидович помістив спростовання, здавалося б, що справа була поладана. Рік після події на пленумі організаційного комітету Спілки Письменників України інший, уже відомий критик, використав помилку зі словом "архієврей" і знову оскаржив Б. Антоненка-Давидовича в антисемітизмі. Ще інший відомий критик, накидаючись на письменника за новеллю "Окрилені обрії", не завагався навіть у тому, щоб у цитований текст твору всунути ним навмисне вигадану "ідейно-порочну" фразу.

Стільки про відносини письменника і критика. Вони дуже типові для України. Вже цей один приклад кидає багато світла на цю проблему. А ми знаємо далеко більше фактів, що доказують — яка доля чекає тих, які відважні, мужні та чесні.

За фільм "Земля" О. Довженко дістав міжнародню нагороду, але Дем'ян Бедний своєю критикою довів мистця до справжньої психічної травми, відібрав творчі злети, замкнув творчий шлях перед мистцем. "...я був зачислений до табору біологістів, пантеїстів, переверзіянців, спінозистів, — сумнівних попутчиків, яких можна лише терпіти. Навіть студенти (студенти кіноінституту), що відбували практику у моїй групі,

вважалися в інституті довженкістами, тобто контрреволюціонерами в кіні".⁹⁾ — пише Довженко у своїй автобіографії.

Довженкові довелося терпіти справжні танталові муки не за що інше, як тільки за вияв свого особливого таланту у творі, що нічого спільного не мав з соцреалізмом. Фільм "Земля" — це є опоестизований у гіперболічних висловах міт. Довженко передав у своїх творах галерію дідів не в реальних образах, а в мітах, в основі яких лежить приваблива туга за справжньою людиною. Він готовий був її бачити там, де був бодай натяк на справжність. А поруч з мітом про дідів у Довженка з якоюсь небуденною силою виявляється любов до української природи. Міт української землі і людини, що зрослася з нею, поєднаний з чаром поезії такою силою, що не дивно, чому такий великий вплив мала Довженкова творчість в літературі взагалі, а на творчість молодих зокрема.

Не від речі буде тут згадати, що саме Довженко був тим сміливцем, який чи не перший мав відвагу поставити під сумнів вартість соцреалізму, заявляючи: "Я не закликаю мистців ні до абстракцій, ні до індивідуального естетизму, але я глибоко переконаний, що треба розширювати творчі межі соціалістичного реалізму".

"Розширення творчих меж соціалістичного реалізму"

Так називається у літературній критиці період від 1956 до 1963, до часу промови М. Хрущова 8 березня 1963 р. проти "абстракціонізму" і "формалізму", в якій партія виявила ознаки повернення до сталінського терору, але яку таки можна якоюсь мірою окреслити назвами "десталінізація", "лібералізація" чи "відлига".

У цьому періоді обдарувала нас Україна плеядою виїмково талановитих ШЕСТИДЕСЯТНИКІВ — поетів, прозаїків, критиків. Не зважаючи на появу численних статей на тему "поширення творчих меж соціалістичного реалізму", в яких на всі лади повторюються остороги і пригадки щодо єдиного напрямку — соцреалізму в літературі, "відстоювання партійності", тобто насторожування щодо мирного співіснування соціалістичної ідеології з буржуазними "занепадницькими вигадками", — постійно появляються критичні статті, у яких поруч трафаретних цитат комуністичних клясиків часто схована жива, здорова думка. Такими є збірка статей М. Рильського "Про мистецтво" (1962) і "Вечірні розмови" (1962), цінні

короткі статті Є. Сверстюка, передруковані в збірці **“Собор у риштованні”** (1970), які появлялися в 60-тих роках в **“Літературній Україні”** та в журналах, появилися і фахові літературознавчі більші праці М. Коцюбинської п. н. **“Від слова до образу”** (з використанням нових теорій Заходу про естетику), Віктора Іванисенка п. н. **“Народження стилю”**, прецінні мовознавчі праці Бориса Антоненка-Давидовича **“Про те ж саме”** (Дніпро, 1964. Мова літератури для дітей), **“Тонни і грами”**, **“Як ми говоримо”** (1971). Не можна не згадати особливо корисної праці перекладачів світової класики (Гомер, Данте, Руставеллі, Шекспір, Гете, Гайне). Почали появлятися критичні більші праці, статті і про реабілітованих Леся Курбаса, М. Куліша, Г. Косинку, О. Олеса, М. Зерова, М. Драй-Хмару, навіть про В. Винниченка (Є. Шабліовський, 1970), спомини Ю. Смолича про Ваплітянців **“Розповідь про неспокій”** та **“Неспокій триває”**, багато дрібних статей, у яких поміж половою все таки можна знайти час-від-часу цікаву думку.

Ми згадали про ці праці на те, щоб показати як виявляється у житті кожна, хоч би найменша зміна, яку можуть використати художники, заки партія розглянеться у новій ситуації.

Але есенцію літературної проблематики в найбільшій мірі віддзеркалює таки критика, бо ця наука повинна фіксувати й аналізувати літературні явища з певної перспективи і з певною метою, виявляючи суть творів чесно, об'єктивно, з глибоким знанням справи.

У **“Панорамі найновішої літератури в УРСР”** — І. Кошелівця, 1963, у розділі **“Критика”** вибрані такі критичні статті: О. Білецький: **“Українська література серед інших літератур світу”**, Максим Рильський: **“Краса”, “Батьки і діти”**, Степан Крижанівський: **“На крутому закруті”**, Іван Дзюба: **“Від молитов до дум”, “Перший розум наш”**, Іван Світличий: **“Боги і наволоч”**, За творчість шестидесятників, — Олесь Гончар, Андрій Малишко, Іван Дзюба, Іван Бойчак... і проти неї — Микола Шеремет, Михайло Чабанівський, Платон Воронько, Павло Тичина. Наголовки статей багато-багато кажуть.

Читаючи статтю О. Білецького, читач, зокрема наш молодий поза Україною, якому відома література інших народів, здобуває довір'я до критика і до культури свого народу. Це наукова, глибока порівняльна праця, автор якої всупереч соціалістичній шукає в нашій літературі в першу чергу формально-

естетичних вартостей. Це заслуга О. Білецького, що історики літератури почали говорити про такі визначні постаті, як Пантелеймон Куліш, Михайло Драгоманів, а в працях М. Рильського про **“небезпечні”** теорії на тему естетики. М. Рильський хоча й пояснює багато, оглядаючись на соціалізм і народність, але у своїх поясненнях автор, — великий ерудит, вміє сказати між рядками те, що істотне. Висловлює це з великою ерудицією та спрямуванням до певної мети. У працях М. Бернштайна — **“Журнал “Основа” і український літературний процес кінця 50-60-их років 19 ст.”** та **“Українська літературна критика 50-70 років 19 ст.”**, у яких центральними посталями є саме Куліш і Драгоманів, подано багато фактичного матеріалу. О. Білецькому треба також завдячувати повернення в літературу Бориса Грінченка. У критиці, коли це стало можливим у останні роки, О. Білецький дав блискучі зразки застосування формально-естетичної методи.

Уперше свіже слово молодій критиці, що вийшла із глибоких зрушень 60-их років, прозвучало в короткій нотатці Івана Дзюби до поеми І. Драча **“Ніж у сонці”**. Критик тішився народженням нового поета і його небувалого в соцреалізмі поетичного слова. Ця поема була для нього — подією в житті. **“Я почув голос нового сучасного — справді сучасного, справді українського, справді поета”** — писав І. Дзюба. Усі відомі нам критичні статті Івана Дзюби, — **“Як у нас пишуть”, “У дивовсвітті рідної хати”, “Перший розум наш”**, — є винятковими явищами, вони є найяскравішими документами часу у критиці (поминаючи його есеї **“Інтернаціоналізм чи русифікація”**, що до критики не належить). Коли хочемо познайомитися із духом часу в Україні, ці статті будуть найвірнішим його дзеркалом, найглибшою і найвірнішою характеристикою.

Розглядаючи проблему Сковороди, Дзюба поставив центральне питання: Чим є Сковорода як феномен української духовності поза всіма процесами і змінами, які відбулися у нашому народі? Він відповів, що Сковорода, як український філософ, зрозумілий тільки у тому історично-національному аспекті, в якому стоять Іван Вишенський, М. Значко-Яворський, гайдамаки, борці проти нищення української **“розні”** — спротиву. Критик твердить, що Сковорода не можна збагнути поза явищем стихійної сили українського народу, поза лучністю його філософії з філософією і психологією українського народу. **“Вся істота філософа — каже критик — бунтувалася проти натиску фальшивої епохи”**.¹⁰⁾

Серед молодих критиків, крім Дзюби, ясніють на виднокрузі праці Івана Світличного, Михайлини Коцюбинської, Маргарити Малиновської, І. Бойчака. Вони талановиті критики, уміють висловити свою власну думку і головну увагу приділяють (що є новим у сучасній радянській критиці) аналізу мистецької істоти твору і роблять це із справжнім хистом, а поруч з цим бачать у творах те, що інші не помічають чи бояться помітити з уваги на авторів, що мають опінію “правильних соцреалістів”.

Висновки

Ми навели тільки дещо з широкої, як саме життя, проблематики критики в сучасній Україні. Багато з цього відомо загалові громадянства, бо ж чимало подає наша преса, видання матеріалів з України закордоном.

Критика, за висловом І. Кошелівця, найбільше “анемічний жанр української літератури”. Доводиться їй жити не на своєму рідному терені, але на чужому, серед еміграції.

Перелічити усі складності критики — це не легке завдання. Тоді, коли поети, письменники, пишучи твори, можуть закривати свої думки поетичним образом, символом, висловитись афоризмом, метафорою, — критик повинен назвати справу властивим іменем. У цьому її специфічна трудність і скомплікованість положення.

Ніяка література не може розвиватися, коли письменники мають дотримуватися припису.

Виелімінування естетично-формальних вартостей з поезії, позбавлення прози таких елементів, як свободна психологізація персонажів, вимога, щоб письменник “об’єктивне” пов’язував із “суб’єктивним” без внутрішньої спонуки, а з наказу, бо такою є вимога партії, позбавляє твір живої субстанції, того невидимого духа, настрою, що відчуваємо у справжньому мистецтві.

Скомплікована доля кожного письменника, який живе у таких обмежених для спонтанного творчого вияву обставинах, сповільнює розвиток таланту, декого взагалі заломлює.

Проблема мови, якою письменник висловлюється, про яку він також мусить думати, оглядаючись на задні колеса, сповільнює процес розвитку словництва, а з тим калічить цілісний літературний процес.

Брак можливості вільно вмотивовувати психологію героїв, їх поведінку, вимога “усучаснення літератури”, тобто розглядання історичних фактів з погляду сучасних марксо-ленінських теорій, вимога пояснювати усе в минулому і теперішньому “боротьбою класів” — все це сповільнює нормальний процес розвитку української літератури та повертає її до часів Г. Квітки-Основ’яненка, як про це висловлюються критики із покоління сучасних шестидесятників.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

- 1) Павло Филипович, Поезії, Інститут Літературознавства при УВУ, Мюнхен, 1957, с. 48.
- 2) R. O. Matthiessen, The achievement of T. S. Eliot, N. Y., 3-rd ed. Oxford University Press, 1959, p. VII.
- 3) Ibid.
- 4) В. М. Лесин, О. С. Пулинець, Словник літературознавчих термінів, 2-ге вид. В-во “Радянська Школа”, Київ, 1965, с. 350.
- 5) Євген Сверстюк, Собор у риптованні, В-во Смолоскип, Париж, 1970, с. 167.
- 6) Іван Кошелівець, Сучасна література в УРСР, В-во Пролог, Нью Йорк, 1964.
- 7) Олександр Білецький, Історія Української літератури, Київ, 1954 і 1957, том 1, с. 19.
- 8) Борис Антоненко-Давидович, Здалека й зблизька, стаття “Критика й “критика”, В-во Радянський Письменник, Київ, 1969, с. 251.
- 9) Олександр Довженко, Автобіографія, Олександр Довженко, В-во Дніпро, Київ, 1964, с. 32.
- 10) Іван Дзюба, “Перший розум наш” — стаття у “Панорама української літератури” І. Кошелівця, В-во Пролог, Нью Йорк, 1963, с. 320.
- 11) Остап Тарнавський, Туга за мітом, В-во Ключі, Н. Й., 1966.

Бога треба шукати на всіх шляхах думки, гину, погування — взагалі життя. Ціла людина і цілий світ є твором Бога — тому цілий світ і ціла людина, мусить прийняти угасть у відкриванні в собі і в світі Божої приявности. Всі дороги ведуть — до Бога. І дорога зла веде вкінці до Нього.

(Юліян Вассиан)

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

ВІД РЕДАКЦІЇ: Книги — дзеркало часу. В них відбиваються всі течії, погляди, напрямки, думки, досягнення доби, а їхній стиль є стилем даного часу. Неможливо зрозуміти нашу сьогоднішню молодь і її отоження, якщо не читати книг, які ця молодь читає, а теж важливих книг, які з одного боку віддзеркалюють події і ідеї часу, а з другого — впливають на ці ідеї, поширюють їх, формують напрямні нашого століття.

На жаль, не всі наші виховники і ті, які працюють з молоддю, є познайомлені з важливими книгами нашого часу — книгами, які є конезні для розуміння молоді, з якою вони хочуть мати духовий контакт. Зокрема наші виховники старших поколінь є часто ізольовані в українському гетто і читають лише українську літературу, а зовсім не стараються стежити за розвитком подій у світі і в суспільстві отоження, в якому живемо.

Тому впроваджуємо нову рубрику: «Огляди і погляди», в якій старатимемося познайомити наших читачів із важливими книгами, чи й групами книг на якусь особливу тему. Закликаємо наших читачів присилати свої статті («огляди») до цієї нової рубрики, або хоча б сугестії — які книги хотіли б Ви бачити обговореними і проаналізованими на сторінках нашого журналу. Наші «огляди» це не будуть рецензії чи критичні статті на дані книги. Радше будуть це «погляди» на проблеми, заторкнені в даних книгах. Не літературна вартість книги нам важлива, а радше думки, які висловлені в цій книзі і які, на нашу думку, важливі для процесу формування поглядів нашої молоді.

Які ж книги будемо обговорювати в цій рубриці? В першу чергу, це будуть книги, які в даний час є популярні серед молоді сьогодні — книги, які якоюсь мірою є в «резонансі» із течіями, популярними в даний час серед нашої молоді. Прикладом може служити «СТЕПОВИЙ ВОВК» Германа Гессе, якого обговорюємо в цьому числі ПШляху.

Далі обговорюватимемо книжки, які аналізують важливі течії, чи ідеологічні напрями даної доби. Прикладом можуть служити книги Мамфорда, які віддзеркалюють течії «антитехнології», чи писання Маркуза, які є ідеологічною «біблією», так званої «нової лівиці». Ми можемо не погоджуватись із цими творами; все ж таки вони мають величезний вплив на нашу молодь і — якщо ми хочемо цю молодь зрозуміти, — ми мусимо пізнати ці важливі книги. Прикладом можуть служити теж книга Райха «ОЗЕЛЕНЕННЯ АМЕРИКИ», чи книга Тоффлера «МАЙБУТНІЙ ШОК», чи книга Скіннера «ПОЗА СВОБОДОЮ І ГІДНІСТЮ». Всі ці книги аналізують певні важливі аспекти нашого отоження, що мають zasadничий вплив на нашу молодь. Вкінці ми обговорюватимемо книги, які описують нові досягнення різних ділянок науки і техніки. Бож наш світ майже стовідсотково зумовлений цими науками і технічними досягненнями. Людина, яка хоче зрозуміти наше отоження, мусить бути хоч поверховно познайомлена з ними, бож вони керують нашим життям. Кібернетика, космологія, молекулярна біологія, тектоніка плит, бегейворизм, динаміка груп, етологія, релятивність — кожна з цих наук драстично впливає на наше життя і на розвиток молоді. А скільки з нас знає хоча б, про що ці науки говорять? Сьогодні аналізуємо деякі книги про науку, яка на устах кожної молоді людини — екологію. Ще 5 років тому мало хто навіть знав, що це таке; сьогодні це проблема з. 1 на кожному університеті. Сподіваємось, що ці короткі «Огляди» стрінуться із зацікавленням широкого кола читачів. Якщо вважаєте, що ця рубрика є корисна, — то дайте нам про це знати, щоб ми могли її продовжувати.

Лариса Залеська

ГЕРМАН ГЕССЕ І — «СТЕПОВІ ВОВКИ»

В Америці серед студентів звичайно є фази на найбільше модні книжки. Після заглибленого студіювання «історії», трилогії перстень, Толкіна, з підкресленим ескапізмом у неіснуюче суспільство — найновіша хвиля захоплення охопила (від кінця шестидесятих років) твори Германа Гессе. Це може дещо пара-

доксально, що німецький письменник Герман Гессе був популярним в Європі вже яких 30-40 років тому (він жив від 1877-1962), і дістав нагороду Нобля, — та в Америці мало хто його знав. Що є ще дивнішим, що найпопулярнішими його книжками стали давніше написані його твори: «Дам'ян» (з 1919 р.), «Сіддарта» (з 1922 р.) і зокрема «Степовий вовк» (з 1927 р.). Про цю популярність свідчить навіть назва естрадної співучої групи, яка назвалась «Степпенвульф».

Чому саме тепер став модним Гессе? І чому «Степовий вовк»? Відомо нам, що для п'ятидесятих і шестидесятих років була типовою «спокійна молодь», яка була задивлена у власний городчик і мала амбіції дорівняти «естаблішментові». Це була повоснна молодь. Отже логічно, що чергова генерація стала проти такого роду «ідей». Вже в шестидесятих роках ми бачимо «бітників», — це головню індивідуальні, окремі шукання. А твори Гессе заторкують саме проблему людини-самітника, інтелектуала, який збоку дивиться на естаблішмент і на ціле суспільство, бачить його поверховні прикмети і критикує це. Ця людина квестіонує прийняті форми, дрібноміщанські звички, — прагне «революційних» і вищих ідей. Тут особиста криза, вибір стоїть перед індивідуумом, а антитеза — в суспільстві. У Гессе бачимо інтелектуалів, мистців і — неоромантичне намагання змінити суспільство. Та при тім показано і брак розуміння реального світу, брак вміння розрізнити його від тасмничого, магічного притягання музики, театру.

І в Америці сьогоднішня молодь (цебто ті, нижче 30 років) вже яких 5 років захоплено читає Гессе, бо згадані проблеми, які представляє автор, — є їй питомі. Їх також вабить чар Далекого Сходу, у них також шукання нірвани, вони також вживають наркотиків, чи піддаються настроям популярної музики, бачать оргії в димі, статеві групові забави. І багато з молодих ігнорують це, що Гессе описував все це з дозою іронії. Його далеко пізніша книжка «Магістер Луді» вже дивиться ретроспективно і навіть критично на давніші думки, висвітлені ідеї. Та герої у ранніх творах Гессе висловлюють переживання, турботи чи зацікавлення сучасної молоді. Сучасні молоді люди можуть себе ідентифікувати з героями Гессе. Бо однією із прикмет сучасної молоді є також критика дрібноміщанських звичаїв і звичок, критика «буржуазних мас». Та сучасна екстремність стає вже стереотипністю, а при тім «степові вовки» починають затрачувати свої прикмети.

Сам Гессе був самітником, «степовим вовком», який після першої світової війни виступив проти типової повоснної психіки серед мас (ситуація, яка була подібною тут в ранніх 'п'ятидесятих роках). Отже популярність «Степового вовка» Гесса це ще один чинник, який віддзеркалює чим цікавиться сучасна молодь і що серед неї нуртує.

Використані джерела:

Hermann Hesse, "Steppenwolf", Bantam Books, Toronto-New York-London, 1969.

Hermann Hesse, "Demian", Bantam Books, Toronto-New York-London, 1969.

Hermann Hesse, "Magister Ludi (The Glass Bead Game)", Bantam Books, Toronto-New York-London, 1970.

Любомир Онишкевич

ЛУІС МАМФОРД І — АНТИТЕХНОЛОГІЯ

Безкритичне захоплення технікою і технічними науками, яке панувало у світі десять років тому, сьогодні вже не існує; принаймні не існує воно більше в Північній Америці та Західній Європі. Сьогодні в країнах західного світу, головню серед молоді, ми бачимо широкопоширену відразу до технічної революції, яка є довкола нас: кількість студентів у технічних науках драстично зменшилось, зацікавлення такими науками, як фізика, хемія, астронавтика тощо серед молоді середніх та вищих шкіл впало до мінімум. Зродились за те різні містичні, або пів-містичні культи «втечі до первісного стану» — молодих людей, які відкидають досягнення техніки і хочуть повернутися до життя в природі, романтизму, «дійсних» вартостей в житті, зближення людини з людиною, зворот до релігій.

Чому? Чому такий зворот напрямів серед молодих людей? На це склався цілий ряд причин: по-перше, розчарування технікою. Протягом років наука і техніка була новою релігією, відповіддю на всі проблеми і недотягнення світу. Показалось, що ані наука, ані техніка не можуть розв'язати всіх людських проблем: можуть зробити це лише самі люди, а досягнення науки-техніки можуть бути лише знаряддями в шуканні за

розв'язками. По-друге: наука і техніка не раз приносили із собою нові проблеми, нові кризи: занецищення оточення, перенаселення світу, жах знищення всього людства в війні, регіментацію автоматики тощо. В пошуках за кращими, ліпшими, ефективнішими технічними добутками людство часто забувало про основні вартості людської душі, про потребу людських почувань.

Правда — це не були техніка і наука самі по собі, що принесли ці негативні прояви, а радше *людський ужиток* цих творів людської душі.

Відколи людина почала робити винаходи, відтоді вона завжди мала вибір: вживати їх для добра або ж для зла. Ножа можна було використати або на те, щоб краяти хліб, або — щоб убити свого сусіда. Вогонь варив їжу і грів людину в зимі, але бувало, що вживали його теж і проти ворогів. Винаходи, від кам'яної сокири до атомової енергії, не були добрі чи злі самі в собі, а лише знаряддям для людини. Врешті людина ж вирішує як використати кожне нове удосконалення. Ці удосконалення вкінці конечні, як шаблі драбини людського прогресу.

Але ці факти дуже легко поминути. Обвинувачувати людство — цебто самого себе — у зловживанні науки чи техніки далеко важче, аніж просто обвинувачувати саму науку і техніку за спричинювання всіх проблем і турбот світу. І тому сьогодні ми маємо ці анти-технологічні настрої серед молоді.

На цю тему написано багато книжок останніми часами, деякі з яких ми постарасьмося обговорити в наступних «Оглядах». Сьогодні зупинимось на найвдумливіших і глибоких книгах з цією тематикою: серія Луїса Мамфорда п. з. «Міт машини», в якій він систематично і детально аналізує відношення цивілізації до техніки і консеквенції цього відношення. Мамфорд не є «проти» техніки чи «за» нею чи наукою; він є «за» правильним вживанням плодів науки і техніки, для добра людства, а не для самознищення, поневолення, механізації людської культури.

Книги його — просто енциклопедія з історії технології. Мамфорд розпочав свої праці на цю тематику ще в 1934-му році працею «Техніка і цивілізація», коли такі думки не були ще ажніяк популярними. Це був період просто «убожнювання» машини, коли ставити під сумнів тезу, що технічний поступ є єдиним раціональним підходом до розв'язання відвічних людських проблем, було просто ерессю. В ті часи ніхто Мамфорда

не читав і поважно не сприймав. Зате сьогодні писання Мамфорда є «на часі», бо настрої пішли в діаметрально протилежному напрямі. Його серія «Міт машини» («Техніки і людський розвиток», «Пентагон сили») є сьогодні популярними і широко читаними книжками — хоч вони написані тяжко, є предовгі й часом нелогічні). Для тих, що не мають терпеливості на Мамфорда, ми рекомендуємо такі книжки, як: «Коло, що замикається» Баррі Коммонера, або «Дозріле суспільство» нобелівського лавреата Деніс Габора). Але ті, які справді зацікавлені цим питанням, повинні старатись таки прочитати писання Мамфорда.

Заки закінчимо нашу коротеньку дискусію на тему анти-технології, треба згадати ще коротко її відношення до гльобальної політики. Ліві партії у західному світі є в авангарді «анти-техніків». В цей же самий час камуністичні країни, зокрема СССР, ставлять надзвичайно високу ціну технічному прогресові, до тієї міри, що наука і техніка в тих країнах часто стають майже державною релігією, а вся пропаганда звернена до того, щоб заохотити молодих людей до студій технічних наук. Здається, що комуністична пропаганда пляново старається на-строїти молодь Америки і Західного світу взагалі проти техніки, щоб тим самим ослабити ворожі потуги. Бож техніка — це сила, — мілітарна, економічна, індустріяльна, політична. США не є ані найбільшою країною в світі, ані найчисельнішою, ані навіть найбагатшою природними багатствами. Її сила і значення у світі базоване на її індустріяльній потузі, яка в свою чергу збудована на технічно-науковій підставі. І сьогодні, коли публічна опінія у США відвертається від техніки, висихають фінансові джерела дослідних лябораторій; інженери та науковці залишаються без праці, а молодь щораз то менше цинить студії, науку, а зокрема технічні ділянки. Наслідки цього вже видно: США залишається позаду в техніці, а за ними і весь Західній Світ. На перше місце виходять потуги Сходу: СССР, Японія, а внедовзі і червоний Китай. І так настрої сьогоднішньої американської молоді можуть вирішити політичне обличчя завтрашнього світу.

Використані джерела:

Lewis Mumford, "Technics and Civilization", Paperbacks, New York, 1963.

Lewis Mumford, "The Myth of the Machine":

Vol. I "Technics and Human Development", Harcourt, Brace & World, New York 1967.

Vol. II "The Pentagon of Power", Harcourt, Brace & World, New York 1970.

Barry Commoner, "The Closing Circle", ("Nature, Man and Technology").

Dennis Gabor, "The Mature Society" ("A view of the future").

Любомир Онискевич

РАХЕЛЬ КАРСОН І — ЕКОЛОГІЯ

Ще так недавно «екологія» була словом, яке означало предмет науки біології, як «анатомія», «генетика» тощо. Сьогодні ж слово «екологія», це прапор, під яким гуртуються молоді революціонери на бій із «естаблішментом». Сьогодні це слово охоплює багато: занецищення довкілля, затроювання тварин відпадками індустрії, необдуману боротьбу зі шкідниками хемічними засобами, нищення диких ще околиць урбанізацією, — одним словом всі негативні наслідки експансії людства на природу і наше оточення.

Рахель Карсон є піонером цього руху. Її клясична праця «Німа весна» ще 10 років тому привернула увагу суспільства в США до шкоди, яку ми спричинюємо в природі непланованим ужитком інсектицидів, зокрема ДДТ. Розпилюючи ці хемікалії на сади, городи і поля, ми не лиш вбиваємо комах-шкідників, але й безліч позиточних сотворінь, наприклад пташок. Одного року прийде «мовчазна весна» — писала Рахель Карсон. Не буде співу пташок, не буде цвіркунів, не буде нікого на світі, лише людина, і вона буде самотня.

Книга Рахель Карсон впала, як камінь на спокійне плесо озера. Хвилі, які вона спричинила, не успокоїлись ще до сьогодні. Хемікалію ДДТ заборонено уживати в США — 10 років після появи книги «Німа весна» (такий може бути вплив маленької книжечки). Але на тому не кінець: публічна опінія — зокрема серед молоді — виявила зацікавлення різними іншими негативними ефектами нашої цивілізації на наше оточення: занецищення води і повітря тощо. Сьогодні книжками про різні аспекти екології можна б виповнити цілу бібліотеку.

Тут хочу згадати лише декілька цікавих книжок, які варто прочитати на цю тему. А тема важлива не лише сама по собі, але зокрема для тих, які працюють з молоддю, бо сьогоднішня молодь перейнята цією темою так, як нічим іншим.

Може найкращий перегляд «екологічного руху» можна найти в книжечці «Екотактікс», виданій товариством охорони природи Сієрра Клюб. В ній найдете не лише добрий перегляд проблематики, але й практичні поради, бібліографію, показник клубів і товариств охорони природи, відомості про політичне наставлення різних політиків у Вашингтоні до питань екології тощо.

Очевидно, Сієрра Клюб у своїй бібліографії подає лише одну точку зору на цю проблематику. Щоб довідатись про другий бік медалі, варто прочитати «Синдром кінця світу» Джона Маддокса. В цій книзі він показує, що в своєму поспіху врятувати світ від занецищення багато людей, навіть поважних науковців, пішло в екстремі. З усіх боків ми чуємо сьогодні пророкування апокаліпси: я раз нарахував щось 28 різних способів, як людство себе винищить, якщо не... Часом такі предповідання кінця світу є комічні: наприклад на одному зі з'їздів екологів були дві доповіді, з яких одна предбачувала, що CO₂, яке ми продукуємо, викличе т. зв. «теплярняний ефект», що спричинить піднесення температури в світі. Це викличе топлення льоду на бігунах і затоплення суші. Друга ж доповідь твердила, що порох, який ми продукуємо, заслоняє поверхню землі від соняшних променів, а це остудить землю і викличе нову льодову добу...

Зокрема нелогічно звучала недавно випущена студія т. зв. «Клубу Риму». Це товариство різних науковців та індустріалістів найняло обчислювальні машини на МІТ, які обчислили, що людство неминуче йде до глобальної катастрофи, яка знищить цивілізацію і поверне нас до часів кам'яної доби. Очевидно, (не дивлячись на загальні погляди) обчислювальні машини можуть обчислити лише на основі даних, які ми їм подамо. Якщо такій машині піддати фальшивий модель, то вона вичислить фальшиві відповіді.

Дуже шкода, що «пророки апокаліпси» так насвітлюють проблеми екології, що вони часто видаються маренням фанатиків. Коли відкинемо ці фанатизми, залишається безліч дійсних і дуже важливих проблем, які стоять перед людством: не підпадає сумнівові те, що ми занецищуємо повітря і води; без-

сумнівним є, що індустрія часто без думки і планування вичерпує природні багатства і нищить прекрасні околиці; безсумнівним є, що ми повинні старатись зберегти загрожену природу для майбутніх поколінь. Перед людством стоїть загроза-мариво перенаселення і голоду, яка вже є реальністю для таких країн як Індія. Ці всі проблеми вимагають раціональної думки, а не емоцій. На жаль, без емоцій є дуже важко щось в цім напрямку зробити, і треба було аж тужливо-емоційної книжки Рахель Карсон і безліч емоційних акцій молоді, щоб заборонити користуватися ДДТ...

Проблеми занецищення оточення, нищення природи тощо є питоми кожній індустріальній країні, не лише США і Західній Європі. Існують вони і в ССРСР, де є загроза занецищення озера Байкал, рік Дніпра і Волги, висушення Каспійського моря, знищення риби в Озівському морі, створення пилових бур на цілинах Казахстану, які доходять часом аж в Україну тощо. Але комуністи стараються затушувати такі прояви. Вони твердять, що ті проблеми, це лише «наслідок капіталізму». Клясичним прикладом такого нелогічного думання є книжка відомого американського комуніста Гус Гола: «Екологія: чи ми переживемо під капіталізмом?» Ця книжка була б комічна, якби не факт, що її читає і їй вірить велика кількість молоді.

Ми повинні такі речі викривати і з'ясовувати принайменше нашій молоді обидва боки цього питання. Варто було б видати ряд студій про занецищення теренів України під совєтською владою.

В кожному випадку, ніхто, хто зацікавлений молоддю і працює з нею, не може бути непоінформований про тему, яка молодь сьогодні дуже цікавить: екологію.

Використані джерела:

- Rachel Carson, "Silent Spring", Houghton-Mifflin, Boston 1962.
"ECOTACTICS" — The Sierra Club Handbook for Environment Activists", Pocketbooks, New York 1970.
John Maddox, "The Domsday Syndrome", Macmillan 1972.
Sterling Brubaker, "To live on Earth: man and his environment in perspective", John Hopkins University Press.
Gus Hall, "Ecology: can we survive under capitalism?", International Publishers.

З молодечої преси

Л. М.-Л.

НОВІ "НОВІ НАПРЯМКИ"

Вже кілька років Нью-Йоркська Студентська Громада спорадично видає свій журнал. Ми згадували вже про це в ч. 1/1971. Статті тоді, як і тепер, досить відкрито, відважно та щиро порушували і порушують наші сучасні проблеми. Так в 1970 р. хоч одна третя статей була друкована українською мовою. В числі за літо 1972, яке успішно розходилося під час ЮМПЗ, у «Нових напрямках» українською мовою залишились тільки наголовки і два (платні) оголошення українських ресторанів. Після Христі Лукомської тепер став редактором Олександр Мотиль. З ним прийшли ще й інші зміни. Наприклад, — журнал тепер готовий платити аж до 50.00 дол. за статтю. (Скільки ви знаєте таких студентських журналів? І чи коли-небудь українські студентські журнали таке могли чи хотіли робити?). Журнал також платить за збирання передплат. Одним словом, — «буржуазний» журнал. А в цьому самому числі Р. Купчинський описує швидкий занепад активності Нью-Йоркської Студентської Групи, бо це «не був зовсім серйозний, суспільний рух, тому що його мета була виключно буржуазна (навчання людей, як вкладати гроші в біржові акції, як збирати великі суми грошей улаштуванням забав і прийнять — це стало самоціллю)». Цитати тут перекладені з англійської мови.

У своїй редакційній статті цього числа, редактор висловлює певне упередження щодо справ і рівня української політики, та — не зважаючи на все, ціле число таки придержується цієї теми. Сам О. Мотиль написав пародію на репортаж Леоніда Полтави (друкованого у «Свободі») про українську демонстрацію за арештованими нашими інтелектуалами, яка відбулась у Вашингтоні, в травні ц. р. Це пародія не так на стиль самого Л. Полтави, як на стиль майже всіх наших репортерів: мішанина фактів з особистими емоційними враженнями, перебіль-

шування і перекручування фактів до неможливості і т. п. — одним словом, майже приклад як не має виглядати репортаж. До цієї пародії доданий ще запитник для учасників демонстрації, який вдало «натягає» Л. Добрянського, Л. Полтаву, «Свободу» й інших. З демонстрації є також шість сторінок світлин.

В другій статті Адріян Каратницький підсумовує студентську акцію у конфронтації з недавніми виступами Євтушенка — для поширювання вісток про арешти українських інтелектуалістів, в січні 1971 р. (себто праця Комітету для Оборони Радянських Політичних В'язнів). Там поміщено копію переписки цього комітету з відомими братами оо. Беррігані, які згодились бути почесними членами комітету. (Витворюється враження із самих листів, що отці Беррігані не знали, що це українська група, тільки що це акція за «советськими («Рашіян») арештантами).

У згаданій вище статті Романа Купчинського («Фрі голубці енд фрі Юкрейн») висловлено кілька гірких слів про стан сучасних студентських організацій та акцій. «Українські студенти, які оплакують низький рівень всього українського тим, що пишуть по стінах в умивальнях Народного Дому, — помимо всього запроднують себе, коли потім ідуть до «Свободи» і фотографуються там з представниками Верховної Ради...» Він кпить собі з тих, які думають, що після закінчення своїх студій, вже як професійні і наукові сили зможуть «інфільтрувати» американське суспільство і життя, і зможуть мати на нього вплив, бо — будуть жити «в субурбії» і їм видрукує «лист до редакції» газета Нью-Йорк Таймс. Р. Купчинський критикує брак зорганізованості і брак концепцій, пляну в нашій акції «освободити Україну». Тому уважає, що студент вже до одного року виступає з українського студентського гуртка в Нью-Йорку... Далі він описує: ЦЕСУС — це паперова організація; СУСТА — не може успішно існувати, бо не має включеної у свою програму політичної акції (у відношенні до справ в Україні і поза). ТУСМ — має зв'язані руки перестарілими партійними напрямними, яких вони не укладали, — а поза тим, це найбільш надійна група. Р. Купчинський загально уважає, що старші члени нашої еміграції не є вже ефективною загрозою для КГБ, і що КГБ буде тільки тоді заклопотана, коли молоді стануть активними і провідними в цім ділі.

Логічно, що після таких думок повинно щось слідувати про якусь акцію тієї молоді. Отже чергова стаття, — це «Вияс-

нення позицій» ініціативної групи для формування Українського Демократичного Руху (Ю. Грабович, Я. Кошів, Р. Купчинський, Х. Лукомська, Н. Пилип'юк і М. Скорупська). Ця група критикує еміграційну політику, напр.: «Так, як це є сьогодні, політично активна група української еміграції є дуже далеко від України так ідеологічно, у вартостях, як і географічно. Коли резистанс в Україні є під оглядом мілітарності демократичним, так головні еміграційні партії є мілітарні і антидемократичні». «Ми не можемо знайти ніякої зорганізованої форми для української політичної активності на Заході, яка нам підходить». Тому вони творять Український Демократичний Рух, який має за мету: реабілітувати політичні концепції серед української громади. «Ми вважаємо, що це є підставою для якоїнебудь серйозної політичної праці. Ми будемо пробувати освободити Україну від російського імперіалізму, але ми хочемо бачити Україну демократичною. Ми підтримуємо засновання демократичної, незалежної, соціалістичної України...»

Отже, від них виходить не тільки критика, але також й ініціатива до створення нової політичної групи (це перша партія заснована молоддю від кінця війни), яку хочуть пов'язати з резистансом в Україні, який також формально пояснює своє опертя на соціалістичних засадах, але робить це мабуть з інших причин...

Остання стаття в згаданому числі «Нових напрямків» — це туристичні поради молодим українцям, які їдуть в Україну. Написано це з великою дозою гумору, вдумливості і — розуміння тамошньої ситуації. Придержуючись їхніх порад, молоді туристи справді зможуть датись в знаки тим, що за ними можуть там слідити. До того батьки таких туристів не мусітимуть журитись, що їхні діти не розуміють ситуації в Україні.

Це число журналу має першорядні ілюстрації — портрети, які виконані професійно та ефективно. Мистецьке оформлення виконали Фред Сімон і Христина Гориславська.

Куток Пластприяту

Олександр Луцький

ЧИ БУДЕМО ПИСАТИ ІСТОРІЮ ПЛАСТПРИЯТУ?

З повідомлень Головної Пластової Булави знаємо, що з нагоди 60-річчя Українського Пласту заплановано видати історію Пласту і що для того є покликана окрема Редакційна Колегія під проводом пл. сен. Атанаса Фіголя. Дуже добра постанова, а й особи підібрані — фахівці. Тільки не всі знаємо, як далеко поступила праця цієї Редакційної Колегії і коли ця книга вийде і що у ній буде поміщене, а що ні.

Тут власне насувається питання, чи буде в тому включена також історія Пластприяту. Бо ж немає сьогодні у нікого вже сумніву, що Пластприят, — хоч і не творить жадного окремого уладу в Пласті, — є тим не менше складовою частиною Пластової Організації і по статутівій і устрівій структурі і по фактичній праці, даючи у розвій Пласту свій неабиякий значний вклад. Тож, консеквентно, думаю, що ніхто цього не буде оспорювати, що у запланованій історії Пласту повинен бути якийсь окремий відділ, що віддзеркалював би цю працю Пластприяту на протязі останнього 60-ліття.

При цьому, однак, заходять певного рода труднощі так із зібранням потрібних до цієї історії матеріалів, як і в підшуканні відповідної особи, що могла б і хотіла б зайнятися цим. Безперечно, коли йдеться про історію самого Пласту, то це куди легше як у випадку писання історії Пластприяту. Бо ж про працю Пласту є багато наявних документарних матеріалів чи то у звітах Головного Пластового Проводу чи поодиноких Крайових Пластових Старшин чи то окремих пластових куренів; є вони у різних пластових виданнях, в пластових архівах і музеях, а й людей, що мають змогу професійно опрацювати цю історію, є серед пластунів досить багато. А у випадку Пластприяту такої повної документації проробленої праці досить мало, а й відповідної людини, що мала б час, змогу й охоту цим зайнятися, таки не легко знайти. Пластприят не мав свого

референта в Головній Пластовій Булаві аж до 1970 р., коли то вперше на 5-му Зборі КУПО покликано до життя реферат Пластприяту в ГПБулаві. Отже, до того часу, а то й до сьогодні не було жадної чи належно охопленої зцентралізованої евіденції і реєстру праці Пластприяту у світовому масштабі, в усіх країнах, де діяв чи діє Пластприят. Також не в усіх Крайових Пластових Старшинах постійно бували чи й навіть сьогодні ще не всюди є окремі діловоди Пластприяту, а якщо вони й є, то не завжди мають повний реєстр дії Пластприяту за цілий час свого існування. Так отже не раз єдиним джерелом для відтворення історії Пластприяту і його дії за останнє 60-річчя можуть бути лише деякі матеріали гуртків Пластприяту на місцях, звіти крайових діловодів, невелика кількість друкованих відомостей у журналах і виданнях Пласту й Пластприяту та по більшій часті спроби поодиноких людей відтворити з пам'яті історію важливіших подій з життя і праці Пластприяту.

Все таки, я вірю, що це було б можливо зробити, коли б вирішити в першу чергу засадниче питання, чи історія Пластприяту чи бодай причинки до неї мали б бути включені в запланованій книзі про історію Пласту. А якщо так, то тоді, припускаю, це не було б важливим завданням головного референта Пластприяту в Головній Пластовій Булаві покликати відповідну Редакційну Колегію, яка зібрала б та опрацювала матеріали на час, щоб вони були поміщені в ювілейній книзі історії Пласту. А в міжчасі міг би головний референт Пластприяту в ГПБ доручити всім діловодам Пластприяту в поодиноких Крайових Пластових Старшинах в усіх краях як теж всім Гурткам Пластприяту при кожній Пластовій Станиці зібрати чи написати історію дії свого гуртка на місцях та переслати до двох-трьох місяців до головного референта Пластприяту в ГПБулаві, а копії до своїх крайових діловодів. А могли б це зробити й поодинокі гуртки Пластприяту самостійно від себе, не чекаючи на доручення згори. Бо в кінці кінців, такі матеріали, якщо будуть зцентралізовані, завжди придатуться і зможуть бути використані як не тепер, то при найближчій нагоді.

Я, все таки, хотів би вірити, що при добрій волі і вкладі труду можна б бодай дещо з історії Пластприяту помістити у книзі-історії Пласту, яку заплановано видати тепер з нагоди 60-річчя Українського Пласту.

„Плекайте мову...“

Таня Онишук

РОЛЯ МОВИ У ЗБЕРЕЖЕННІ І РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ НАРОДУ

(Доповідь, виголошена на педагогічній конференції Об'єднання Українських Педагогів Канади під час “дискусійної лави” на тему рідної мови в житті народу)

Слово «культура» за дефініцією, поданою в Енциклопедії Українознавства (дивись том 2-гий, ст. 694), — це «досконалення світу довкола нас самих, творення й плекання цінностей духового і матеріального характеру людськими спільнотами».

Від найдавніших часів люди виявляли потребу творити щось не утилітарне, щось, що виникло не з фізіологічних потреб, а з духових та чуттєвих потреб. Перші культурні надбання виникли з особистої суб'єктивної потреби. Людина мусіла творити (слово «творити» вжите тут у найширшому значенні), тому що це відповідало її глибоким внутрішнім потребам.

Людина завжди прагне безсмертя. Культура, а зокрема той її аспект, що в'яжеться з релігією, є власне виявом цього прагнення. Смерті побороти не можна, але культурно творча людина може себе настільки задовільнити і заспокоїти творенням цінностей, що цим вона немов перемагає саму смерть. Цінності, які залишаються після смерті, роблять її безсмертною в очах людства. Це прагнення безсмертя дає силу життя, що пливе із задоволення під час процесу творчості з естетичних переживань у цьому процесі.

Проте не всі можуть бути творцями культури. Є теж споживачі культури, ті, що нею користуються, щоб задовільнити свої естетичні, етичні, політичні та світопоояснювальні потреби. Ці споживачі є також носіями культури, коли вони користуються нею, зберігають та плекають її.

Людина є суспільною істотою, тому і творець і носій культури відіграють свою роль у даній групі чи в суспільстві. Культурний вклад цих одиниць творить питому культуру дано-

го суспільства. Тому культура різних людей і народів має свої особливості. Людство ділиться на національні організми, і на цьому тлі виникають національні культури. Національна культура — це культура суспільна, групова, але одночасно й індивідуальна, бо відрізняється у своїй конкретності від інших національних та суспільних культур. Коли порівнюємо різні національні культури, бачимо, що в них є багато елементів майже однакових чи дуже зближених.

Якщо існують такі подібності, виринає питання — чи не слід сприяти створенню однієї світової культури?

Національна культура

Думка, що можна створити інтернаціональну культуру, — абсурдна. Неможливо ж, щоб усі суспільства і в них люди були однаковими, говорили однією мовою і мали одну і ту саму культуру. Приймати якусь штучно створену спільну культуру (як у США «стоплюючий все кател», концепція «злиття націй») теж не слід, бо це було б неприродним, чужим явищем, яке зовсім заперечувало б дефініцію культури. «Культура — це ж уся спадщина даного суспільства, що існує в даний час; це суспільні традиції, передані попередніми поколіннями наступним; це скарб суспільний, створений членами даного суспільства».¹⁾

Подруге, коли культура має відіграти свою роль, то мусить задовільнити людську психіку. Така спільна світова культура цього зробити не може. Людина чується задоволена, коли належить до певної спільноти культурно собі подібних людей. Це реакція на неприємне почуття самотності, неприналежності, що перетворюється у почуття непотрібності. Приналежність до однієї чи другої культури робить з людини окрему особу «когось», хто своєю приналежністю до даної культурної групи відрізняється від людей інших культур і в цьому знаходить себе, свою індивідуальність. Тепер, коли людина чимраз більше стає безіменним числом у статистиці світу, коли почувається непотрібною і незнаною, національна культура зі своїми специфічними властивостями повинна відіграти переважливую роль, затримати людину при духовій стабільності.

Уявімо собі, який нецікавий і сірий був би світ без кольориту різнонаціональних культур!

У мозаїці світових культур видне місце займає наша українська культура. «Українська національна культура — це

знання, розвивання і передача всього того найкращого і найпотрібнішого, що було сказане й створене в Україні і у світі про життя, його аспекти, його вічні істини й проблеми. Це все те, що українці збільшують і передають як свій національний скорб у спадщину із покоління в покоління і що вони дають теж світові, цілому людству, усім країнам свого розселення, як свій власний, оригінальний, неповторний внесок у підтвердження й пояснення життя в усіх його найрізноманітніших проявах».²⁾

Мова і культура

Національну культуру можна поділити на дві головні категорії щодо елементів у ній: елементи духової культури та елементи матеріальної культури.

Елементи матеріальної культури, як одяг, знаряддя, архітектура, посуд, меблі тощо не є довготривалими, вони міняються, а особливо на еміграції, навіть зникають. Духові елементи є набагато тривалішими.

З елементів духової культури найважливішою є мова. Хоча мова є тільки частиною культури, їй надаємо окремого та особливого значення.

1. Мова є не тільки ключем, але і знаряддям до національної духової і матеріальної культури. Без мови не можна користуватися наявною культурою, а без практичного користування, культура стає мертвою і тратить ужиткову та інтелектуальну вартість для людей. Мова є точним мірилом наших знань. Те, що людина знає, вона знає тільки в межах знання мови.

Брунер у «Студія про мислення» («Стаді оф тінкінг») твердить, що мова є тісно пов'язана із світоглядом і способом думання людей різних культур. Мова віддзеркалює розвиток національної культури з її особливим світовідчуванням. Таким чином твориться процес національного мовомислення. Про це свідчить наявність різних слів, виразів та понять (тjмок), що не перекладаються дослівно з однієї мови іншою, а потребують ширшого опису та пояснення. Кожна мова, як і кожна національна культура, має в собі неповторні елементи. І саме ці особливості культур визначають кожну конкретну національну культуру. Тому із погляду національних культур, а в цьому й української, знання мови є необхідністю. Це самозрозуміле, коли говоримо про літературу чи українознавчі дослідження. Але

навіть творчість в інших аспектах національної культури, як малярство, музика, скульптура тощо є дуже обмежена, а то й неможлива, без знання мови. Тут я не погоджуюся із твердженням В. Голубничого, який твердить, що до цих ділянок мистецтва знання мови не є конечним. Бо можна милуватися та любоватися мистецтвом, не знаючи мови, але людина зовсім інакше сприймає мистецтво, коли має ширшу базу знання про дану культуру. А ключем до цього знання є мова. Людина стає сама культурнішою та краще сприймає і розуміє цю культуру, коли знає дану мову.

Національна творчість, на мою думку, вимагає знання мови. Без мови не можна докладно пізнати культури. Без цього процесу мовомислення людина тратить культурні надбання попередніх поколінь, тратить традицію цього особливого національного світогляду, і тим самим творчість такої людини не може мати національних рис. У творчості такої людини буде відчуватися брак елементів, які роблять дану культуру національною. Іншими словами — людина, яка не володіє українською мовою, не може збагачувати української культури, а її твори не можуть мати національного характеру, коли вона не має безпосереднього контакту з українською культурою через мову.

У збереженні національної культури розмовна мова дуже важлива, але важливішою є письмова. Хоча усна мова в розвитку культури далеко старша, а проте письмова мова є головним знаряддям поширення і розвитку культури. І. Франко у свій час говорив: «Цивілізація старша від літератури; початки і перші ступні цивілізації сягають на многі століття або тисячоліття далі в давнину від перших початків літератури... Аж там, де в цивілізаційному поході являється письмо, до нас починає промовляти душа чоловіка безпосередньо (уста до уст, і ми відразу здобуваємо змогу заглядати в душу, в чуття, радощі й смутки прадавніх, давно загблих і забутих поколінь».

Але національна література не тільки відкриває історичну культуру. Вона мусить творити базу сучасної культури і віддзеркалювати сучасний світ і його проблеми. Крім цього мусить інформувати загаль, поширювати культуру та робити її приступною для всіх.

Зовсім ясно, що коли людина не знає національної мови в письмі, то ця культура є в більшості випадків їй неприступна. Знання мови тільки у слові обмежує можливості розвитку, і без

письмової підтримки, без літературного відсвіження згодом нидіє і завмирає. І тут виринає проблема занепаду культури та асиміляції. У нас, що живемо серед чужого оточення, це питання дуже актуальне. Але чи справді воно повинно бути для нас проблемою?..

В основі всі культури є тотожні своїм змістом. Однак форми різних культур є різні в окремих добах. Культури не різняться тим, що вони «говорять», але різняться тим як вони це «говорять». Форма вислову культури народу є зрозуміла, приступна і сприйнятна для психіки людини даної національності. Тому немає глузду міняти своєї культури на чужу, бо в основі рівняється рівне з рівним, а насправді тратиться багато більше ніж здобувається. Бо коли людина знецінює свою культуру, то тим самим знецінює і себе та стає менше культурною.

Що буває причиною асиміляції?

Занепад культури даного народу настає тоді, коли цей народ позбавлений волі. Тоді настає перевага сил пануючого народу, а в більшості випадків окупант завжди намагається вести ще й спеціальну асиміляційну політику. В іншому випадку буває така ситуація, що існує така мала горстка людей даної культури серед іншої, автохтонної маси, що їй неможливо організуватися, щоб зберігати і розвивати свою культуру. Ці дві перші причини не є нормальними, але, на жаль, реальними проблемами в житті.

Але в нашій дійсності виринають ще інші причини асиміляції. Деякі люди стають байдужими та не працюють постійно над розвитком свого особистого культурного рівня. Цим самим через меншу особисту культуру, знижується і культурний рівень українського суспільства. Можливо, що найголовнішою причиною добровільної асиміляції є глибоке почуття меншевартості. Цей комплекс проявляється в людей, які уважають чужі культури кращими чи вищими від своєї, котрим імпонують чужі культури, тому що вони своєї не знають, а через це і не мають пошани до неї. Такі люди міряють рідну і чужі культури своїм мірилом, на поземі свого власного знання про ці культури, а цього недостатньо для об'єктивної оцінки.

Таке буває у випадку людей, які не є добре познайомлені із своєю культурою, бо коли б вони мали глибше знання її, то вона не була б для них «бідною» чи «нецікавою». І саме ці люди твердять, що мова не є конечною для пізнання національ-

ної культури. А це вже вказує на стан їх особистої культури, бо мова є мірилом культури. Із цього висновок, що занепад мови свідчить і про занепад особистої культури.

Як можна протиставитись асиміляції?

Поперше, кожний свідомий українець повинен над собою постійно працювати, щоб підвищити свою особисту культуру.

Почуття меншевартості появляється переважно в людей з малою освітою. Тому треба дбати про кожночасне підвищення освіти батьків і дітей. Тоді знання мови стане самозрозумілою необхідністю і народиться свідомість вартості мови як ключа до культури.

Література та друковане слово мусять теж розвиватися, щоб охопити щораз більше читачів та щоб досягнути якнайвищого рівня. Від успішного виконання цієї функції залежить і збереження української мови, бо не тільки література залежить від мови, але й мова залежить від літератури.

Українознавчі студії теж треба поставити на відповідному поземі. Треба чимраз кваліфікованіших учителів для рідних шкіл та інших форм українознавчої освіти. Треба заохочувати молодих людей, щоб студіювали українознавчі дисципліни в університетах. Важливим є, щоб праця над науковими дослідженнями з українознавства теж розвивалася усіма можливими шляхами: в університетах, в наукових українських установах чи приватно. Ці дослідження є дуже важливі, бо вони є не тільки прямим вкладом до української культури, але переважно займаються такою тематикою, над якою праця в Україні є тепер неможлива.

Однак школи самі не зможуть протиставитися асиміляції. Батьки мають першу відповідальність, щоб виховати свідомих та творчих українців. В дитинстві найважливішим чинником у вихованні є рідна мова. Над нею треба постійно і систематично працювати від колиски.

Сучасний квебецький поет і соціолог Фернан Уеллетт твердить, що інтимною може бути тільки одна рідна мова, мова внутрішня; він її називає мовою молитви і творення понять. Усі інші мови, якими спроможна володіти людина, — це мови прагматичні, зовнішнього зв'язку, порозуміння, без інтимної внутрішньої потреби висловлюватися ними про почуття, ідеї, духовий світ. Дитина, коли вчиться говорити, мусить найшвидше закріпити перші поняття рідною мовою. Мова складається

із символів і дитина мусить засвоїти собі цей комплекс понять своєю мовою ще заки піде до школи. Ф. Уеллетт каже, що тоді краще розвивається в дитини процес абстрактивного думання. Абстрактивне ж думання — це передумова творчого процесу, творення наукових тямок (понять), мистецьких відкривань тощо.

Знаємо з досвіду, що мову засвоюємо через звичку, зі словника ніхто мови не навчився. Кращим способом буде те, коли житимемо в культурному середовищі того народу, мови якого вчимося. Всебічний вплив цього середовища сприяє посиленню здібности засвоювати дану мову.

Треба створити нам таке культурне середовище, де б процес мовомислення в дітей і молоді міг розвиватися правильним річищем.

«Мова — це спадщина, нагромаджена для нас десятками поколінь, а ми зобов'язані передати її тим, хто прийде після нас, — примножити і прикрасити цю спадщину... Нам не вільно загубити ні одробини її, бо немає у людей іншої такої животної, дорогої і трепетної нитки, яка б зв'язувала її з найвіддаленішим минулим і найвіддаленішим майбутнім».³⁾

«Як парость виноградної лози

Плекайте мову. Пильно й ненастанно

Політь бур'ян. Чистіша від сльози

Вона хай буде!» — так радить Максим Рильський, великий чародій і «садівник» у саду української мови.

1) Всеволод Голубничий, Суть української культури і українська культура в діаспорі, ОУПК, Торонто, 1965, ст. 8.

2) Всеволод Голубничий, там же, ст. 13.

3) А. П. Коваль, Культура української мови, Наукова Думка, Київ, 1964, с. 11-12, цитата В. Чуракова.

ДО ПРОБЛЕМИ СЛОВА СЕНЬЙОР — СЕНІОР

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Подаємо нижче текст листа від Філологічної Секції Наукового Товариства ім. Шевченка. Лист був написаний до Голови Студійної Групи Проблематики Сеньйорату у Головній Булаві УПС, пл. сен. Т. Самотулки, у відповідь на його запит в цій справі. Дата 26. X. 1971, друкуємо на прохання Булави УПС. Редакція ПШляху не займає в цій справі ніякого становища.

Високоповажаний Пане Докторе!

У відповідь на Ваш запит в справі слова: сеньйор чи сеніор дирекція Філологічної Секції НТШ далі й постійно стоїть на становищі потреби вживання цих двох слів, як це ми вияснили інж. Ерденбергові з Клівленду в листі з дня 29 травня 1962 р. Сеньйор означає еспанського феодала, а сеніор — людину старшу віком або урядом, як також, напр., Іван Вахула, сеніор — батько, а Іван Вахула, юніор — син. Хоч у «Правописному словнику» Голоскевича немає сеніор, а сеньйор, немає юніор, ФС стоїть на становищі потреби вживання сеніор і сеньйор як двох різних термінів, а також потреби впровадження слова юніор. Треба збагачувати, а не зубожувати нашу мову. Треба теж вистерігатися русицизмів, як

напр. США замість ЗДА чи ЗСА.

В присланий нам відбитці сторінки з «Сеніорської Ватри», ч. 4/25, 1962 р. є згадка про konieczність узгодити пластове назовництво. Термінологічна Комісія при Філологічній Секції НТШ в ЗДА готова влаштувати конференцію-нараду з представниками Українського Пласту і допомогти вирішити сумнівні чи суперечні погляди на деякі терміни пластові. Просимо з нами контактуватися.

З дружнім і товариським привітом!

За Філологічну Секцію НТШ:

проф. д-р Василь Стецюк
секретар

проф. д-р Василь Лев
директор

Наталія Пазуняк

ВІД МОВНОГО КОРЕКТОРА «ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ»

Таке велике зацікавлення мовою в журналі, це справді відрадне явище. Різні думки снують з приводу цього. Добре було б зробити певні ствердження, — бо входити в дискусію тепер неможливо. Почну від дрібнички — слова «сеніор». Правописний словник сл. п. Григорія Голоскевича подає таки:

“сеньйор”. Та й доказати правильність не важко: адапція — присвоєння чужих слів в українській мові відбувається згідно з духом української мови, а саме — скупчення голосних ради милозвучності переривається приголосними звуками, певні дитфонги не характерні для сучасної української літературної мови. Ми ж пишемо Авґсбург, а не Аугсбург, **в**, а не **у** йде після **а**. Таких прикладів безліч. В слові **сеньйор**, де було **о** після **і**, отже дві голосні підряд, **і** перейшов в **й**, а попередня приголосна **н** помякшилась. Такий правопис був прийнятий Академією Наук в Києві в 1929-ім році. Це ж не така давнина для мови.

І не треба нам так зневажливо ставитись до авторитету і зусиль великих мовознавців тих років, коли вони стояли — за словами Яновського — “плечима до плечей, а світ відчинено, як двері” — здавалось їм... Вони ще цілі десятиліття розвивали б свою працю, якби не московська куля в потилицю, чи інша форма жорстокої ліквідації. Бідний Голоскевич, великий учений та ідеаліст, який згинув в розпалі праці, мрій, сподівань і безмежної любови до рідної прекрасної мови, — згинув так, як Хвильовий, — від самогубства. Бідний він не тому, що згинув (він вибрав собі таку саме чесну смерть, а не поклоніння ворогові), а бідний тому, що діти чи внуки духові його уже викреслюють його із духового життя України — і то не тільки там, під тиском ворога, а й тут, у вільних країнах, у **вільній** пресі: мовляв, хто вже на нього зважає, — пережиток...

Ех, якби то нам дрібка того знання, яке було у них, — **великих**, — Тимченка, Голоскевича, Синявського, Курило і тих усіх великих умів... З відходом їх так дуже **зубожіла** наша земля і наш нарід. Поляки кажуть: “Цудзе хваліце, свего не знаце, самі не веце, цо посядаце...”

Простіть мені за ностальгію, за біль душі. Хотіла сказати, що не годиться бути надто емоційним в питаннях мови, адже то, мовляв, питання академічні, а тут сама не охоронилась від емоцій...

Ні, не віджиток ще Голоскевич, тільки його невеликий словник вже не вистачальний. Треба великого словника, повного, з поясненнями вживання даного слова. І такий словник почав нарешті виходити. Покищо всього 3 томи, дасть Бог, вийде в Києві весь. І тут погоджуюсь з редактором “ПШляху”, що треба вміти критично дивитися на словотвір, головню на неологізми. Вони там, в силу політичних обставин,

створяться часто не в дусі української мови, а як калька з московської мови. Деякі неологізми вдалі; вони приймуться. Деякі відпадуть як неорганічний непотріб, — випадуть з мовного організму, як будякова заноза із здорової селянської ноги, — хоча може й із частиною тіла...

Як же знати — що своє, а що чуже? Не легке це питання. Треба багато читати клясиків наших із усіх земель України, — давніх і нових, — треба уміти бути суддею **собі самому, а не іншим**. Коли буде таке намагання свідоме й підсвідоме водночас, коли буде праця над собою, а то й безжалісний критицизм до себе, а не до інших, — то тоді знайдеться і розв’язка. Тоді відчуємо, що, напр., слово “качка” означає в українській мові тільки домашню, чи дику птицю, з певним означеним виглядом, а не “коливання”, “хитання”, чи “гойдання”, — те, що означає те слово в російській мові. (По російському наша “качка” це “утка”). Але в Радянській Україні залобки вживають слова “качка” в російському значенні. Це щодо окремого слова; така тенденція є і в складених словах і у новотворах. Все то, мовляв, безпечніше приблизитись до “всесоюзної” російської мови...

Коли наша нація буде нарешті вільна і сама буде правити і володіти на своїй землі (а це безперечно так буде), то тільки тоді наукова мовна комісія зможе “пересіяти” всі ці вирази через сито правил, що коріняться в дусі української мови. А тепер — треба уміти бути критичним, але не понад власні можливості.

Дехто каже, що наших емігрантів молодих там, на Україні, не розуміють тамтешні люди. Сумно. Однак це свідчить лише про убожество бідних наших молодих мандрівників. Однак замість того, щоб удаватися в тугу, чи смуток, краще пояснім це явище: в Україні тепер поширена на всю землю (адже вона “соборна” тепер) літературна мова, а основана вона, як знаємо, на киево-полтавському діалекті. Нема кордонів, — отож і мова стабілізується. Еміграція ж в більшості із західних земель. Отож, хоча й уживають літературної мови назагал в письмі і т. д., то вона має в собі льокальні риси західньо-українські, — це є південно-західнього діалекту. Головно лексика, наприклад: “обрус”, а не “скатертина” тощо.

Щождо атмосфери **природности** вживання рідної мови — безумовно — кожний говорить так, як уміє. Це так. І браки у знанні мови не повинні спричиняти занедбання її вжитку.

А все ж таки, це не все, що треба сказати: треба витворити в собі настанову внутрішньої потреби удосконалювати своє знання. Це ж цілком згідне з настановою демократичного суспільства Америки, — принцип удосконалювати вже існуюче. Тому то й критицизм такий гострий в цій країні, — і то в усіх ділянках!

А уявім собі, що хтось уживає неправильних виразів, чи граматичних форм в англійській мові. Це ж в розумінні нашої студентської молоді — недопускательне. Отож, — чому ж українська мова мала б бути трактована за іншими стандартами? Треба знати свою мову, бо це є мова батьків наших, бо це рідна мова нашого духового кореня і кореня нашої молоді. Адже вони не безбатченки; їхня самопошана вимагає цього. Розуміється, свідоме прийняття цієї постанови також не виключить вживання між собою англійської мови, особливо на певні теми, на які не раз буває молоді легше висловитися по-англійському. Це природне в англословному чи взагалі іншомовному оточенні. Важливе однак, щоб була настанова до потреби знання й удосконалювання своєї мови.

На закінчення можна сказати, що турбота про вживання рідної мови, її правильність та острах перед збіднюванням мовних ресурсів в наслідок “пуризму” — це дуже позитивне явище.

Поради шановних дискусантів зберігали в собі часто зерно правди. Тож, напевно, як доживе та оживлена ідейна та зацікавлена мовною проблематикою молодь до часів, коли Українська Вільна Академія Наук без нічєїї принуки засяде колись у вільному Києві, то з тих критичних висловів напевно скористає, творячи провірені високовартісні словники, що віддзеркалюватимуть минуле і сучасне України, — все прадавнє і сучасне мовне багатство, з архаїзмами, неологізмами, з певними льокалізмами і діалектизмами включно.

ЗАКІНЧЕННЯ — ВІД РЕДАКЦІЇ

На цьому закінчуємо нашу дискусію на теми “правильності” вживаної у Пласті української мови. Дотепер ще ніяка тема не викликала такого бурхливого відгуку і не принесла такої великої кількості листів, дописів тощо. Залишився в нас ще ряд невжитих листів — деякі з них на високому рівні, деякі більш емоційні — які вже неможливо було помістити на сторінках нашого журналу. Витворювалась загроза, що наш журнал, призначений проблематиці молоді, може перемінитись скоро в

журнал призначений проблемам мовознавства — а на це є в нас інші публікації, зокрема журнал “Слово на сторожі”. Тому прохаємо вибачення в тих наших дописувачів, яких статті на цю тему ми не змогли вже помістити.

Залишається нам друга, надзвичайно важлива тема, пов'язана з українською мовою: питання “молодь на еміграції і українська мова”. Як виховати молодь, щоб вона говорила українською мовою? Як прищепити в молоді любов і пієтизм до батьківської мови? Чи взагалі це можливо зробити? Чи варто цій справі присвячувати стільки енергії — чи може мова другорядна в комплексі проблем національного виховання? Як маємо ставитись до факту, що діти говорять між собою чужою мовою — на сходах, на таборах, навіть на курсах українознавства? Як ставитись до факту, що багато виховників говорить з дітьми чужою мовою? Яка у цьому роль Пласту, чи інших молодечих організацій? Яка роль школи, церкви, родини, товариства, української громади? Чи ті всі чинники здійснюють свою роль, а якщо ні, то як можна на них вплинути, щоб вони це робили? Що робити з дітьми, які українською мовою взагалі не володіють, чи дуже слабо володіють?

Як бачимо, це ціла плеяда першої ваги питань — питань, які на нашу думку багатьох важливіші, як дискусія над “сеніор — сеньйор”, чи подібні суто-мовознавчі справи, якими ми може трохи забагато останніми часами займалися.

Закликаємо, отже, наших читачів прислати свої думки, листи і дописи до дискусії на ці теми.

«... Всеможна сила держави (марксистівської) налягла б страшенним тягарем на життя кожної людини. Власна воля і власна думка... мусіли б щезнути... Виховання... зробилося б мертвою духовною муштрою. Люди виростили б і жили у такій залежності, під таким доглядом держави, при якій тепер у найабсолютніших поліційних державах нема й мови. Така держава стала б величезною тюрмою.

А хто держав би в руках керму тієї держави? Цього соціал-демократи не говорять виразно, та у всякім разі ці люди мали б у своїх руках таку величезну владу над життям і долею мільйонів, якої не мали найбільші деспоти».

(Іван Франко: «Що таке поступ», 1903 р.)

Дискусійний форум

Теодосій Сомотулка

ПЛАСТ НА РОЗДОРІЖЖІ

Мене глибоко зажурили підсумки нарад пластових проводів під час ЮМПЗ-1972, поміщені в Бюлетені ГПБ (ПШ ч. 3/1972). Хочу коротко висловитися до точок 16 та 4, з'ясування яких є туманне. ГПБ приготував нас до схвалення на КУПО ухвали про «з'єднання пластових провідників». Зараз тяжко докладніше про це говорити, бо невиразно з'ясовану концепцію кинуто нам як кістку незгоди, щоб ми додумувалися, непродуктивно дискутували чи писали, зайво витрачати час тоді, коли є так багато праці на різних щаблях пластової драбинки.

Перше за все треба застановитися, чи концепція є реальною. Ідея «з'єднання пластових проводів» є тісно пов'язана з КПВ, що ніколи не була правильно задумана. ГПБ рішила й все! Вчимося на помилках попередніх ГПБ. Уже майже 20 років ми розв'язуємо питання КПВ і не можемо вийти зі сліпого кута. А Пласт на тому терпить.

Моїх завваг в справі змін у правильнику КПВ тодішня ГПБ не взяла до уваги. Чому я підкреслюю «мої завваги»? Я був у Пласті тією особою, що здійснювала ідею вишколу виховників. Я перевів перший вишкіл новацьких виховників у Косові в 1944 р. Будучи референтом УПН-ів, я взяв участь у двох чужинецьких вишколах: польському курсі «водзуф зухових» (1947) і англійському Cub Wood Badge Course (1948). Питання вишколу виховників я студіював і ще далі студіюю. Тому проблематика КПВ мені не є нова. Ми, що маємо більше досвіду в вишкілній праці, старалися допомогти Виховному Секторові ГПБ у розв'язці питання КПВ, та, на жаль, після формальних розмов щодо нашого проєкту правильника КПВ справа КПВ притихла. Щойно тепер вона вийшла на денне світло, коли Виховний Сектор ГПБ чи КПВ вийшла з концепцією «з'єднання пластових провідників».

Що це все означає? Безумовно КПВ вимагає основних змін як організаційних, так і програмових. Загал наших відповідалних виховників та адміністраторів, які фактично проводять Пласт, не знають проблематики сучасної молоді, проблематики пластових уладів. Замість перебудувати КПВ і поставити її на вищому рівні функціонування, ГПБ хоче включити КПВ до неіснуючого ще «з'єднання пластових провідників». Очевидно, розв'язка питання неправильна, бо ГПБ створить механічне некомпетентне тіло, яке не матиме спільної мови. Таким чином ГПБ пропхає до «з'єднання пластових провідників» пластуни без вишколу, що посилює конфлікт між виховниками й адміністраторами. Тому нам такого з'єднання не потрібно.

В першу чергу треба завести лад у КПВ. Тоді подбаймо, щоб виборні адміністратори на рівнях ГПБ чи КПС, які вишкільців не мають, відбули семінар для вивчення проблематики сучасної нашої молоді, щоб мати уявлення, з чого починати розв'язувати актуальні питання у Пласті. Не робімо зайвого експерименту, коли мова про «з'єднання пластових провідників», бо він буде у своїх наслідках шкідливим.

Питання КПВ — це справа Виховного Сектора ГПБ. Тому що рішення Виховного Сектора викликають поважні застереження щодо правильності розв'язки деяких питань, пропонуємо створити при ГПБ дорадче тіло, в склад якого входили б пластуни-професіоналісти (священники, педагоги, соціологи, психологи, психіатри тощо), до компетенцій якого належало б видавати opinie у важливих для Пласту справах. Я вірю, що таке дорадче тіло буде допоміжним і видаватиме компетентні opinie щодо розв'язки актуальних питань та концепцій поодиноких пластуни чи їх з'єднань.

«... позбавлені національної гідності та відповідальності за народну духовну спадщину, вони не мають на гому виробити погугтя людської гідності. Від свого відстали і до гужого не пристали, ні гави, ні ворони, раз вони зневажили своє, то як вони можуть поважати гуже?»

(Євген Сверстюк)

З пластового життя

Олександр Луцький

З ПРИВОДУ ЮВІЛЕЙНОЇ ПЛАСТОВОЇ ЗУСТРІЧІ У 60-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ

Минає 60 років з того часу, як на підміських горбах українського княжого міста Львова запалала перша пластова ватра. Її запалила іскра ідейного змагання української молоді до Правди, Добра і Краси, іскра відвічного шукання доброї стежки у життєвій мандрівці — “ген до висот”, на твердому шляху постійно сповняти головний закон Українського Пласту: — вірно служити Богові й Україні! — Цю іскру пластової ідеї з надрів духа української молоді викресав тому 60 років — основоположник Українського Пласту д-р Олександр Тисовський-Дрот.

І хоча воєнні хуртовини першої і другої світової війни та різні буревії у міжчасі, включно із заборонаю польською владою продовжувати легально пластову дію на західно-українських землях, — не дали змоги цій пластовій ватрі розгорітися повним полум'ям і сповільнили чи пригасили цей вогонь на якийсь час, — однак загасити його не змогли. Він із щораз більшою силою відроджувався з попелищ, кріпшав, а його полум'я росло чимраз більше й ширше.

І в тому святому вогні — загартувалися як залізо пластові ідеали, і — впродовж 60 років — аж до сьогодні вони — завжди живі й невмирущі. Вони живі досьогодні в дії однієї і тієї самої пластової організації, хоч розкиненої в шести країнах вільного світу — Сполучених Штатах Америки, Канади, Австралії, Аргентині, Великій Британії та Німеччині. Лише в Україні, якій українські пластуни прирекли вірно служити з Богом у серці й на устах, вони не можуть цього явно й отверто здійснювати, бо сьогодні — українцям в Україні — не вільно відкрито служити Україні.

Цьогорічний ювілей 60-річчя Українського Пласту відзначували пластуни, а з ними й уся українська спільнота, у всіх шести країнах вільного світу, де діє Пластова Організація, Ювілейними Пластовими Зустрічами. Почалися ці святкування першою такою Ювілейною Пластовою Зустріччю при кінці грудня 1971 і спочатку січня 1972 р. в Австралії, де й виготовлено для підкреслення пластової єдності в цілому світі мандрівний прапор ювілейних зустрічей, що згодом повівав на дальших Ювілейних Пластових Зустрічах в Аргентині, Англії та США. Завершилися ці ювілейні відзначування десятиденною Ювілейною Міжкрайовою Пластовою Зустріччю Америки й Канади в часі від 18-27 серпня на Пластовій оселі “Вовча Тропа” в Іст Четгем, стейту Нью-Йорк.

Не буду тут подавати перебігу Ювілейної Зустрічі, бо ці інформації були подані вже на сторінках українських щоденників, “Америки” і “Свободи”, зокрема на сторінках “Америки” було надруковано десять моїх вичерпних репортажів про Ювілей Пласту. Отже зацікавлених спрямовую до того джерела.

Зосереджуся отже у цьому коментарі тільки над з'ясуванням найголовніших моментів цієї Ювілейної Міжкрайової Пластової Зустрічі, яка проходила під головним гаслом: — “Пластова ідея — завжди жива!” — Це гасло було дуже сильно підкреслене й уяскравлене цілою низкою поодиноких дій і точок програми.

Цьогорічна ЮМПЗустріч була позначена кількома історичними подіями.

Першою з них — було урочисте запряження й уведення в уряд новообраного Начального Пластуна пл. сен'єора д-ра Юрія Старосольського. Цей пост був необсаджений впродовж десяти років від смерті першого Начального Пластуна проф. Северина Левицького — Сірого Лева в 1962 р. І коли пластуни після десяти літ перебороли врешті всі внутрішні та зовнішні відосередні впливи, що не допускали Пласту до завершення своєї організаційної схеми та ідейної єдності повним вибором нової людини на пост свого найвищого репрезентанта й символу цієї ідейної єдності — то це тільки ще один доказ того, що державницькі і соборницькі сили більшості громадсько вироблених пластунів таки перемогли. У загальному тайному голосуванні всього дорослого членства пластову єдність і соборність Пласт досягнув.

І ця державницька подія у малому засязі пластового сектора, тільки однієї малої клітини нашої спільноти, могла б послужити прикладом, що при умові доброї волі, державницького громадського вироблення і соборницького думання і діяння таке об'єднання могли б українці досягнути також і на відтинку загально-громадському, релігійно-церковному чи політичному. І ще одна важлива наука з нагоди вибору Начального Пластуна. Не входячи в інші об'єктивні причини десятирічної перерви в обсаді посту Начального Пластуна, що є внутрішньою справою самих пластунів, — сторонній спостерігач подій і висказуваних думок про проєктований спосіб вибору на протязі останніх двох-трьох років може дійти, між іншим, також і до вповні обоснованого висновку, що завершити вибору, як довго про це мало рішати тільки вузьке коло пластового проводу чи договорення поодиноких груп, чи дещо більша кількість функційних провідників і розмірно невелика група найзаслуженіших довгою працею членів керівництва, чи навіть около двохсот до трьохсот делегатів на з'їздах чи конгресах. Аж коли право рішати перейшло до всього повноправного членства в усіх країнах світу, то тоді воно у найдемократичніший спосіб, у загальному й тайному голосуванні вирішило справу дуже швидко й наскрізь позитивно, доказуючи громадську зрілість всього членства. — І це може бути багатомовним показником для всіх інших сегментів нашого організованого життя. Всяке об'єднання українців і на інших відтинках можна б завершити, коли б дати голос рішати всьому народові, усім членам спільноти у загальному, всенародному, тайному голосуванні. А ледве чи до повного і фактичного об'єднання українців дійде, коли про це будуть рішати тільки з'їзди чи конгреси двох-трьохсот делегатів з усіма позакулісовими практиками, чи — в ще гіршому випадку — конференція тільки кільканадцяти осіб на підставі так званого "договорення" поодиноких організацій, груп чи партійних фракцій, яке в практиці рівняється праву ультиматів і вета котроїбудь вузької чи самолюбно думуючої групи.

Сам акт запряження й уведення в уряд новообраного Начального Пластуна д-ра Юрія Старосольського відбувся першого дня відкриття Ювілейної Зустрічі, 20-го серпня 1972 р. дуже урочисто й достойно в релігійному та пластовому дусі, що підтверджувало повну пов'язаність Пласту з релігією і цер-

квою та маніфестувало єдність пластової організації у цілому світі.

По-перше — Начальний Пластун почав новий етап своєї дії на тому пості з Богом. У першій ранній св. Літургії, яку відправив пластовий капелян пл. сен. о. Б. Смик, він перший приступив до св. Говіння, а за ним багато пластунів. Усі пластуни без різниці віровизнання у зорганізованих лавах взяли участь з Начальним Пластуном і Пластовим проводом на чолі в обидвох Архиєрейських Богослужбах, які перед полуднем відправив голова Української Православної Церкви Владика Митрополит Мстислав Скрипник, а в передвечірніх — Стемфордський Єпископ Української Католицької Церкви Преосв. Йосиф Шмондюк. Кожного дня Зустрічі пластові капеляни відправляли Служби Божі для пластунів, і закінчилась Ювілейна Зустріч торжественними Богослуженнями. А надівсе правдиве знам'я християнської братньої любови й соборности витиснули відвідини пластунів Владикою Ісповідником ВПреосв. Василем Величковським та спільний Соборний Молебень трьох наших Владик.

По-друге — єдність і соборність Пласту, завершену вибором Начального Пластуна, засвідчила зокрема участь у ЮМПЗустрічі не лише членів пластових проводів, теперішніх і з попередніх років, але й біля дві тисячі п'ятсот пластунів з усіх континентів світу, де діє під сучасну пору Український Пласт, а живучість властової ідеї на протязі всіх поколінь підтвердило численне представництво пластунів різного віку з усіх 4-ох пластових уладів, від наймолодшого новацтва, через молодецьке юнацтво і студентського віку старше пластунство аж до найстаршого віком пластового сеньйорату та батьків із Пластприяту. Гармонійна співдія пластунів з окремих пластових куренів, які кожний своїми спеціальними функціями і розділеними завданнями причинився — при гармонійній також співдії Пластприяту — до побудови величної цілоти Зустрічі, — додатково потверджує успішні висліди об'єднаної, спільної праці.

Цю єдність і соборність Українського Пласту завершила й урочисто заманіфестувала пластова присяга Начального Пластуна д-ра Юрія Старосольського і його перше святкове слово після приречення:

— "Пласт — це ми, це не я, — а це ми, що разом будемо працювати і змагатися до того, щоб була єдність Українського

Пласту як організації, щоб була одність української пластової ідеї”.

Другою історичною подією записаною золотими буквами в історії Ювілейної Міжкрайової Пластової Зустрічі 1972 р. і Українського Пласту, а й не лише Пласту, а також історії Екуменічного Руху й цілої української спільноти, — це був безперечно історичний Соборний Молебень у наміренні Українського Народу трьох українських Владик у четвер, 24-го серпня 1972 р. та зворушливі відвідини Ісповідника Віри Владики Василя Величковського серед пластунів під час Ювілейної Зустрічі.

Своє величне значення має те, що саме перед очима зібраної дво-тисячної пластової молоді і численного громадянства, перед очима української молоді, яка, вихована на пластових ідеалах братерства і яка, не знаючи між собою різниць віровизнання чи політично-партійного нетолерантного зрізничкування, є надією нашої кращої громадської і державної майбутності, — серед неї власне — зустрілись саме у 60-річний ювілей пластової духової єдності й ідейної соборності — три Українські Церкви: — Мовчазна Українська Церква на Рідних Землях в особі її Владики — Мученика Високопреосвященного Кир Василя Величковського, — Українська Православна Церква у вільному світі в особі її голови Владики Митрополита Мстислава Скрипника та Українська Католицька Церква в США в особі Владики Стемфордської Епархії Преосв. Йосифа Шмондюка, які в молитовному єднанні при співслуженні 12-ти священників обидвох віровизнань разом, спільно й соборно молили Всевишнього Господа за кращу долю України. Владика Мстислав, обмінявшись у духовному братанні поцілунком миру з Владикою-Ісповідником, вітав його від себе і від вірних Української Православної Церкви у всьому світі як “страдника України, як того, що мужньо був страстотерпцем за Слово Боже, за Правду Христову і за волю, духову волю для душ Українського Народу”. — А Владика-Мученик у зворушливих словах передав пластовій молоді привіт з України, від української молоді, що там — він бачив її — із смутком в очах і з болем на лицях, привіт від Українського Народу, що живе і бореться.

Чи ж не Боже Провидіння і заступництво Патрона Пласту св. Юрія у тому, що ця історична й екуменічно-соборницька подія зустрічі трьох українських Владик обох Українських Церков мала місце саме в пластовій церкві-каплиці св. Юрія серед пластової молоді під час її святкування 60-річного ювілею Українського Пласту, якого першим головним законом є — “Бог і Україна”?

Чи ж це не голос Бога і Народу з Рідного Краю до всіх українців у цілому світі, який нам від першого моменту свого визволення з большевицької каторги передає постійно від кількох років Ісповідник і Мученик за Віру Христову Первоєрарх Української Католицької Церкви Блаженніший Верховний Архієпископ Кардинал Йосиф Сліпий: — “Об’єднайтесь! — Брат-брата обніміте!”

А третій найголовніший момент, що був дуже яскраво доказаний під час Ювілейної Пластової Зустрічі, — це всебічність виховної праці Пласту і його змагання за збереження української ідентичності нашої молоді, її української душі, за плекання рідної культури і традиції. Це найкраще й наявно доказали виступи самої молоді. Їхня численна й жива участь у виконванні різноманітних поодиноких і збірних точок програми під час Ювілейної Зустрічі заманіфестувала недвозначно й переконливо, що наша молодь і талановита й працювита, і життєрадісна і дисципліновано серйозна, здібна до не аби-яких організаційно-технічних успіхів, включно із летунськими герцями.

Це недвозначно засвідчили — чи то — справне технічно-організаційне проведення Зустрічі чи то численні експонати високої мистецької вартості у виставках пластової творчості юнацтва, пластових видань і філятелистики, участь тисячі юнаків в історичній тереновій грі під гаслом “Пізнай і люби Україну”, виступи пластового юнацтва, прекрасно виведені діво-чим юнацтвом обжинки, гуцульське весілля, імпазантний показ історичної, народної і пластової ноші з участю 305-ьох юначок, участь понад тисячі пластунів у спортових змаганнях і спортовій дефіляді, виведення численних мистецьких пісенних, драматичних та танцювальних точок під час святочних ватер — усе це завершене імпазантним і урочистим виведенням пластовим юнацтвом у кількості 550-ят осіб живого образу — від-

знаки 60-річчя Українського Пласту та небувалою патріотичною маніфестацією пластової молоді в обороні поневоленої, але нескореної України. У цьому врочистому протесті проти поневолення України, у випущених у широкий світ тисячі "балонів волі" і розкинутих з літака летючках — пластова молодь піднесла у пластовій формі у 60-річчя Українського Пласту свій протест проти переслідування московським терором українських вчених, письменників, поетів та підняла голосний голос за волю України: — "Ми бажаємо допомогти їм і облегшити долю цілому нашому поневоленому народові. Ми бажаємо для них волі і всіх благ, що їх дає свобода і державна незалежність. Для цього ми гуртуємося і працюємо... Станьте й Ви в ряди борців за волю і долю України! — Станьте приятелем України!"

А в кінцевій святочній бадьорій дефіляді з участю понад дві тисячі учасників Ювілейної Зустрічі, двох літаків, перед своїм Найвищим Авторитетом — Начальним Пластуном і Пластовим Проводом, перед почесними представниками Українських Церков і Організованої Української Спільноти — пластуни з гордістю і щасливою радістю на обличчях, з вогнем запалу, пошани і любови в очах заманіфестували і підтвердили, що вони — "діти сонця і весни" — є здисциплінованими членами однієї об'єднаної пластової родини, є рідними дітьми і свідомими членами цілої великої української спільноти.

Безумовно, до історичних моментів цієї Ювілейної Зустрічі українських пластунів з цілого світу, в цьому Українському Джемборі, треба зарахувати теж участь латвійських, литовських, мадярських та польських скавтів з своїми прапорами, які віддали честь і шану та вітальний поклін Українському Пластові та його найвищому авторитетові — Начальному Пластунові.

**

На закінчення слід у підсумках сказати, що цьогорічна Ювілейна Міжкрайова Пластова Зустріч — ЮМПЗ-72 була вийнятово імпазантна та наскрізь успішна, незалежно від того, що може й були деякі технічні недотягнення, які завжди бувають у такого рода масовому таборуванні і при такій великій різноманітності програми.

Про великий успіх цієї Ювілейної Зустрічі вказують висказані у пресовому опитуванні автором цього коментаря різ-

них людей — учасників Зустрічі так з пластових кругів, як і з-поза Пласту.

Наведу для прикладу, — за браком місця, — думки лише декількох осіб.

Голова Головної Пластової Ради пл. сен. Ольга Кузьмович так висловила у моєму інтерв'ю: — "60-річчя Українського Пласту — це ще один доказ живучости Пластової Організації. Його величне відзначування у всіх країнах, де живуть українські пластуни, — перекреслює теорію скептиків, що пластова організація далеко від батьківщини у теперішніх обставинах життя мусить підупасти. ЮМПЗ-72 була вийнятово імпазантна своєю кількістю учасників, зовнішніми виступами та двома зворушливими моментами: приреченням Начального Пластуна і гостиною Владики-Ісповідника Кир В. Величковського. Дорослі пластуни і ціла українська громада з особливою увагою та зацікавленням чекали на приречення і введення в уряд Начального Пластуна. Загально відома особа д-ра Юрія Старосольського, другого з черги Начального Пластуна Українського Пласту, дає запорукę гідного продовжування цього уряду, особливо як репрезентанта Пласту в українській спільноті".

А попередній довголітній голова Головної Пластової Булави пл. сен. Яро Гладкий сказав: — "Святкове відзначення 60-річчя Українського Пласту є символічним виявом туги пластової молоді за вічно-тривалими й цінними ідеалами Правди, Добра і Краси та її впертих трудів постійно наближатися до тих ідеалів. Масова участь пластової молоді у Ювілейній Зустрічі, її постава і зайняття були вислідом жертвової праці продовж багатьох років численних кадрів пластових виховників над формуванням характеру і пластової постави членів Пласту. На успіх ЮМПЗ вказують усі зовнішні позначки способу її переведення, виступи та ентузіазм пластової молоді і захоплення Зустріччю громадян і батьків, гостей... Актом уведення в уряд і запряження новообраного Начального Пластуна завершено побудову центрального пластового проводу в діаспорі. Хоч цей акт належить ще до цього 60-річчя, то роля Начального Пластуна належить вже до майбутнього".

— А які ж щирі й безпосередні були слова, висловлені пластунками з Австралії, кошовою в Сиднею Надією Теодорович і Іриною Прудник: — "Пластова єдність — жива в цілому світі. Ми проїхали пів світу і відчуваємось як у себе в дома.

Та сама пластова традиція, те саме пластове братерство. Це незабутні для нас дні, що ми могли бути свідками історичних подій запряження нашого нового Начального Пластуна і Соборного Молебня українських Владик двох віровизнань за одним престолом. Начального Пластуна ми пізнали особисто, він їздив з нами до Гантеру. Він — щирий пластун, а який безпосередній і скромний, а проте, яку пошану до його авторитету ми всі відчували”.

А з громадської точки зору чи не найбільш провідною думкою і головним висновком з цього річних ювілейних відзначень 60-річчя Українського Пласту для пластунів і усіх громадян, для цілої української спільноти — є заключна оцінка Зустрічі голови Головної Пластової Булави пл. сен. Василя Палієнка з Торонта:

— “Безумовно, уведення в уряд і запряження Начального Пластуна пл. сен. Юрія Старосольського було великою та історичною подією в житті Пласту і тому на цю Зустріч до США приїхало більше репрезентантів з інших країн. Ми переконані, що всі вияви і підкреслення під час Ювілейної Зустрічі одности Українського Пласту в діаспорі у своєму дальшому висліді повинні мати також і вплив на почуття одности цілої нашої української спільноти в діаспорі. Сподіваємось також, що виховані у Пласті повноцінні громадяни у найближчому майбутньому будуть в громадській праці проводити в життя всі ці ідеї одности нашої громади”.

І це, — на мою думку, — чи не найголовніша наука і дороговказ із Пластового Ювілею не лиш для пластунів, але й для цілої української спільноти. Щоб тільки Всемогутній Господь поблагословив цією ласкою нас усіх, як поблагословив Він нею українських пластунів.

Жорстокі наші гаси! Так багато недовір'я і ненависти, антагонізмів намножилося, що не довго ждати, а будемо мати (а властиво, вже маємо!) формальну релігію, основу на догмах ненависти та класової боротьби.

(Іван Франко, 1898 р.)

Теодор Данилів

ПЛАСТ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ВІДБУВ СВОЇ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

26 квітня ц. р. Пластова Організація у Великобританії відбула свої чергові річні звичайні загальні збори.

Близько 50 пластунок і пластунів взяло в них участь. Були теж присутні, у характері гостей, представники гуртків Пластприятю. Збори відкрив пл. сен. Ярослав Іваницький, згадуючи болочу втрату, яку поніс Пласт у Вел. Британії внаслідок смерті довголітньої голови КПС, сл. п. пл. сен. д-ра Анни Герасимович, пам'ять якої, на його заклик, присутні вшанували вставанням з місць та хвилиною мовчанки.

Обравши Президію Зборів у складі: пл. сен. Ярослав Гаврих — голова та пл. сен. Оксана Парацак і ст. пл. Мотря Бірчак — секретарі. Збори прийняли до відома теплий привіт від Сплки Українських Учителів і Виховників у Вел. Британії і доручили переслати за нього подяку.

Переходячи до ділових нарад, Збори вислухали спершу звітів з діяльності за минулий рік, що його в імені КПС склав в. о. голови КПС — пл. сен. Я. Іваницький.

Відзначивши великий вклад праці пок. голови КПС, Анни Герасимович, яка померла (6 грудня 1971 р.) у звітному році, Я. Іваницький навів зв'язку цифри і факти з діяльності Пласту у звітному періоді, згадавши між іншим, що Пласт у Вел. Британії має тепер 230 членів, в тому 26 пл. сеньйорів.

Праця Пласту з новацтвом та юнацтвом ведеться систематично у 7 пл. станицях в терені, вдержується зв'язок із пластунами самітниками.

У звітному році влаштовано 3 кількадевні табори, один 3-тижневий виховний табір для всіх уладів (160 учасників) та один тижневий виховний курс новацьких виховників під проводом пл. сен. Наді Кулинич із США.

КПС видавала “Пластовий куток”, а віднедавна “Пластову сторінку”, як додаток до тижневика “Українська Думка” в Лондоні. Редакторкою сторінки була ст. пл. Марта Єнкала.

З нагоди 25-річчя Пласту у Вел. Британії КПС поробила заходи для видання Історії Пласту у Великобританії, яка буде присвячена пам'яті пок. пл. сен. Анни Герасимович. Створено редакційну комісію, яка розпочала свою працю. Також почалася збірка фондів на друк цього видання.

На поточний рік є план улаштувати ювілейний пластовий концерт з нагоди 60-річчя Пласту, відбутися зустріч пластунів на пластовій оселі “Верховина”, під час загального виховного табору улаштувати 3-тижневий табір та провести господарські праці в таборі. Загальний звіт з діяльності доповнив своїм касовим звітом скарбник КПС — пл. сен. Роман Дубіль.

В імені Контрольної Комісії склав звіт пл. сен. Микола Попович. Пластова Організація є власником оселі "Верховина" у Північній Валії, яка охоплює велику площу та мешкальний будинок. Від часу її купна побудовано там приміщення для кухні та мешкальні курені для юнацтва. Юнацтво і старше пластуство таборують під шатрами.

У короткій діловій дискусії над звітами, в якій центральною справою була незадовільна діяльність Пл. Станиці у Брадфордї та можливості її поліпшити, порушено ряд справ, зв'язаних із діяльністю в минулому і в майбутньому.

Пл. сен. Ярослав Гаврих, який є представником Пласту у Громадському Комітеті за Патріархат, повідомив коротко про діяльність Комітету та інформував, що на його сходинах від імені Пласту він висловив домагання, щоб Комітет цей стисло співпрацював із Апостольським Екзархом для українців-католиків на тутешньому терені.

Дискусію над звітами закінчено резолюцією, якою уділено абсолютну уступаючій КПСтаршині, висловлюючи її окремим членам та референтові Пластприяту, д-рові О. Фондакові, подяку за їх працю.

Нову КПС обрано в такому складі: пл. сен. Ярослав Іваницький — голова, ст. пл. Іван Кулик — 1-ий заступник голови та булавний пластуни, ст. пл. Мотря Вірчак — 2-ий заступник голови та булавна пластунок, ст. пл. Ліза Варська — секретар, пл. сен. Роман Дубіль — скарбник, пл. сен. Роман Паращак — господар, пл. сен. Микола Попович — організаційний референт, пл. сен. Ія Лагодинська — крайовий голова

УПС, ст. пл. Зенон Стрілковський — референт УСП-ів, ст. пл. Марія Михалків — референтка УСП-ок, пл. сен. Марія Бабич — референтка юнацтва. Діловодом Пластприяту при КПС потверджено д-ра О. Фондака. Крайову Пластову Раду, яка виконує обов'язки Контрольної Комісії, обрано в такому складі: пл. сен. Ярослав Гаврих — голова, ст. пластуни Ігор Рій та Левко Іваницький — члени, пл. сен. Оксана Паращак — член Комісії.

Дальша частина нарад була присвячена актуальним проблемам, зв'язаним із улаштуванням літнього виховного табору, ювілейного концерту та різним господарським справам Пластової Оселі.

Автор цих рядків з приємністю спостерігав діловий підхід пластуни до всіх справ, що були предметом нарад.

Великий вклад праці, який на протязі багатьох років уклали Проводи Пласту у Вел. Британії, а зокрема Покійна голова КПС, пл. сен. Анна Герасимович, показався з цілою наявністю на цих Зборах.

Зазнавши такої тяжкої втрати, як смерть довголітньої голови КПС, визначної і заслуженої провідниці-виховниці та опікунки, пластове братство, глибоко переживаючи факт її відходу на Вічну Ватру, не заломалося, не зневіралося у свої сили.

У новій ситуації вони знайшли себе, зрозуміли свою відповідальність за долю Пластової Організації і без вагань прийняли її на себе. Можна бути певним, що новий провід Пласту у Вел. Британії добре виконає свої обов'язки.

Проблеми У.П.Сеньйорату

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Великої Ради УПС, що відбулася в днях 9-10 жовтня 1971 р.
в Бафало, ЗДА

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Письмом з дня 19 квітня 1972 р. Головна Пластова Рада повідомила Головну Булаву УПС, що рекомендації, схвалені на 7. Великій Раді УПС, є правосильні. Містимо оригінальний текст Рекомендацій 7 ВР УПС без мовної коректи, в такій формі й з таким змістом, як вони були прийняті 7 ВР УПС на пропозицію Студійної Групи Сеньйорської Проблематики при ГВ УПС.

Рекомендація ч. 1

(Сеньйорське пластування)

Сеньйорське пластування — це постійний стан і дія пластуна сеньйора, побудовані на засадах пластової ідеології. Ця дія проявляється у двох напрямках: зовнішньому — в виді творчих, конструктивних, корисних провідних виявів у спільноті та внутрішньому — в виді праці над собою для дальшого розвитку своєї особовості. Сеньйорське пластування є завершуючим етапом пластування.

Обґрунтування. Виходячи з заложення суті нашого життя-буття, стверджуємо, що основним для системи Пласту є процес назрівання особовості пластуна, його постійна активність та зрілі вияви назовні. Отож пластування члена Пласту є перманентне. Його етапи є різновидні, в залежності від вікових біологічних і психо-соціальних потреб

пластуна. Старший пластун, що закінчив пластування у своєму уладі, ще не є зрілою людиною. Процес назрівання продовжується у сеньйорському періоді життя, в якому грають роллю три важливі фактори: родина, звання та громадсько-політична діяльність. Хоч зрілість є нашою метою, ми шукаємо за актуальними конкретними завданнями, усвідомляємо собі та стараємося їх здійснювати. У процесі реалізації завдань ми назріваємо. Тому "давати" чи творити щось корисного для інших повинно бути сильніше наголошене в дії пластуна сеньйора, як "брати" чи сприймати від когось лише для свого задоволення, користи чи розвитку. Пластун сеньйор виявляє себе в батьківській ролі, в ролі громадського діяча, в ролі професійної людини, при чому він продовжує працювати над собою, щоб досягти рівень зрілості.

та змагати до досконалости, яке унаслідок пластовою поставою, упорядкованим і цілеспрямованим, морально здоровим життям пластуна-сеньйора. Провідницький аспект дії пластуна-сеньйора повинен бути особливо підкреслений з уваги на факт, що він повинен бути порядкуючою, творчою силою в спільноті, в якій він прищеплює набуті в Пласті чесноти.

Пояснення. Пластування пластуна сеньйора має два аспекти: індивідуальний і груповий. Пластуни сеньйори пластують по-своєму, а не по-юнацькому. Отож, — не сходини ОП сеньйорів будуть основними для їхньої діяльності, а радше клубові розмови, семінари тощо, а навіть відповідні до сеньйорського віку сеньйорські табори. Родинне таборування є частим явищем в американському світі.

Пластун сеньйор продовжує своє самовиховання, яке допомагає йому в процесі назрівання не лише шляхом праці над собою, а головню по змозі зразкового виконання обов'язків: а) в родині, б) у професії, в) у Пласті і г) серед української і не-української спільноти.

а) **Родина.** Поведінка пластуна сеньйора в родині є незвичайно великої ваги. Саме в родинному колі пластун чи пластунка мають змогу щоденно застосовувати пластові засади. Родина пластуна повинна бути зразковою одиницею української спільноти, побудованої на пластових засадах. Родина пластуна повинна бути ідеологічною одиницею. Родинна ідеологія може поширитися і стати ідеологією української національної групи. "Пластун сеньйор

те, що потрібне для вдержання родини, щоб не могли зробити собі самому жодного закиду й щоб протилежною поведінкою не причинити Пластові неслави" (Дрот). Морально здорова поведінка чоловіка чи жінки в пластовій родині повинна бути зразком, а не деморалізацією для інших.

б) **Професія.** У професійному житті пластун сеньйор повинен відзначитися своєю особовістю і, по змозі, здобувати значення та вплив, а зокрема плекати добре ім'я українця серед його оточення та правильно інформувати чужинців про Україну.

в) **Пласт.** Зразкова активність у Пласті — це безумовно одне з найважливіших завдань пластуна сеньйора, а відповідальність за долю і розвиток Пласту — це основне зобов'язання УПС. Для успішної дії Пласту потрібні високоякісні пластуни сеньйори та справно функціонуючий УПС.

г) **Спільнота.** 1) Українська — Пластуни сеньйори повинні бути активними членами нашої етнічної спільноти, діючи в пов'язанні з церквою, громадянськими установами, науковими осередками, політичними середовищами тощо. Пластуни сеньйори повинні виявляти ініціативу в громадсько-політичній діяльності та на різних щаблях провідницької дії пластовою поставою, чесною грою впливати на нашу спільноту, щоб вона зберегла себе, координуючи всі свої сили довкруги плянових, доцільних акцій в ім'я добра України.

2) Не-українська спільнота. — Пластуни сеньйори повинні бути, по

змозі, також активними й в не-українських середовищах, будучи свідомими, що ті, які вибиваються в них уже своїми досягненнями, ведуть пропаганду для українського народу, як також дають вклад для людства.

Рекомендація ч. 2 (Визначення УПС, пов'язання УПС з Пластом)

Улад Пластунів Сеньйорів — це організаційна формація пластунів сеньйорів, творить інтегральну частину Пласту, є логічним завершенням його структури, в якій здійснюється завершений етап пластування члена Пласту. Улад Пластунів Сеньйорів є четвертим пластовим уладом, який є тісно й нерозривно пов'язаний з Пластом.

Обґрунтування. Необхідність існування сеньйорату в Пласті у формі Уладу Пластунів Сеньйорів є зумовлена: фактом перманентности пластування, кінечністю одности й тяглости Пласту, зокрема поза межами України, відповідальністю дорослих пластунів за діяльність неповнолітніх пластунів, ефективнішим мобілізуванням сеньйорів у їхній праці над собою та для служіння Пластові й українській національній спільноті.

Рекомендація ч. 3 (Назви)

А. Назва сеньйорату: Улад Пластунів Сеньйорів.

Б. Офіційна назва сеньйора: пластун сеньйор.

Рекомендація ч. 4 (Завдання УПС) Завдання Уладу Пластунів Сеньйорів:

1. Об'єднувати пластунів (-ок), що вже вийшли з віку приписаного для УСП, які зобов'язалися та жи-

вуть згідно з пластовими засадами для дальшого відповідного сеньйорському вікові пластування.

2. Стимулювати своїх членів до дальшого розвитку їхніх особовостей та закладання і розвитку здорових родин, побудованих на пластових ідейних основах.

3. У відношенні до Пласту активізувати:

а) поодиноких пластунів сеньйорів до праці в Пласті,

б) пластовий сеньйорат, як цілість, до намагання поставити УПС та Пласт на вищому рівні функціонування, несучи відповідальність за розвиток і долю Пласту.

4. У відношенні до української спільноти спонукувати:

а) поодиноких пластунів сеньйорів до участі в громадсько-політичному житті, застосовуючи пластові засади в його виявах,

б) пластовий сеньйорат, як цілість, — 1) до ведення суспільно-політичної діяльності, ініціюючи доцільні, цілеспрямовані акції чи підтримуючи інші корисні громадсько-політичні дії, 2) до усвідомлюючих заходів серед нашої національної групи щодо необхідности координації сил і ведення доцільних плянових акцій для добра українського народу в дусі глибокої толеранції та щирої співпраці, 3) до вдержування активного зв'язку з іншими молодечими організаціями поза межами України, 4) до інтенсивних зусиль у напрямі збереження української етнічної спільноти та культурних надбань українського народу, 5) до вдержування духового зв'язку з українським народом.

5. Індивідуально й групово познайомлювати не-українське довкілля із змаганнями українського народу, пропагувати серед нього українську визвольну ідею, здобуваючи симпатиків для українських визвольних змагань.

6. Піддержувати товариське співжиття, плекати, розвивати й зміцнювати серед своїх членів духові й організаційні зв'язки та пластову дружбу, а в потребі давати їм моральну й матеріальну підтримку.

Рекомендація ч. 5 (Структура УПС)

Основними клітинами УПС є курені УПС. Керівними органами УПС є Велика Рада УПС та Головна Булава УПС, обрана на Великій Раді УПС.

Обґрунтування. Курінь є традиційною структурною одиницею в Пласті. Сеньйорські курені є кінцеві, щоб пов'язати дорослого члена Пласту тісніше з пластовою організацією. Діяльність пластового сеньйорату ведеться через курені, проводя яких є зобов'язані бути посередніми звеннями між проводами УПС та Пласту і членством в комунікативному та інших аспектах пластової дії через референта сеньйорських куренів при ГВ УПС. У внутрішньо-пластових виявах сеньйорські курені повинні руководитися добром Пласту, а не нездоровою амбіцією лише, щоб домінувати в адміністративній чи інших ділянках Пласту. Для полегшення адміністративних та інших актуальних справ на терені станиці чи пластових груп можуть існувати Осередки Праці пластунів сеньйорів.

Рекомендація ч. 6 (Сеньйорський Кодекс)

УПС має свій Сеньйорський Кодекс, побудований на Трьох Головних Обов'язках Пластуна й Пластовому Законі в пов'язанні з потребами пластуна сеньйорського віку.

Обґрунтування. Три Головні Обов'язки Пластуна є основними для всіх пластунів. Новацький Закон у відповідній для віку формі є практичним дороговказом для здійснення Трьох Головних Обов'язків Пластуна в УПН. Пластовий Закон, виготовлений в першу чергу для юнацтва, обов'язує в УПЮ та УСП як практичний дороговказ для формування особовості (характеру) в період адолесценції. Уже скрісталізований характер пластуна в згаданому періоді життя повинен залишитися основним у його поставі та його зовнішніх виявах у майбутньому житті. У періоді сеньйорського віку три інші фактори грають особливу роль, а саме: родина, зв'язки, громадсько-політична діяльність. Отож, Пластовий Закон, виготовлений для юнацтва, не є достатній; тому нам, сеньйорам, потрібно мати Сеньйорський Кодекс, який був би для нас, дорослих пластунів, у міру потреби, дороговказом поведінки в складних життєвих ситуаціях. Сеньйорський Кодекс полегшить нам наше особисте життя й уможливить нам однаковість у наших важливих діях назовні.

Основні принципи Сеньйорського Кодексу:

1. **Принцип характеру пластуна сеньйора** — Пластун сеньйор живе згідно з засадами охопленими Трьома Головними Обов'язками

Пластуна та Пластовим Законом, які він засвоїв собі під час попереднього пластування, стосуючи їх у щоденному житті, у пластуванні відповідно до свого віку.

2. **Принцип самовиховання** — Пластун сеньйор постійно працює над собою, щоб якнайглибше розвинути свою особовість, стати повноцінною людиною і цим способом принести значно більшу користь своїй родині, Пластові та українському народові.

3. **Принцип родини.** — Родина пластуна сеньйора виростає з психічної ідентичності подружньої пари й є побудована на моральних основах Христової науки та культурних вартостях українського народу. Вона, ідеологічна одиниця, нерозривна частина української суспільності. Пластун сеньйор плекає суцільність, ідентичність та стабільність родини, як також подружню вірність, однозгідність щодо виховних метод, добрий приклад і взаєморозуміння, які є необхідними факторами у формуванні здорової емоційної атмосфери, так важливої для усупільнення та розвитку ідентичності дитини.

4. **Принцип доброго прикладу** — Пластун сеньйор живе й діє так, щоб його релігійно-моральне, патріотичне і гуманне поступовання було завжди добрим прикладом дітям і молоді.

5. **Принцип праці в суспільстві.** — Пластун сеньйор завжди старається працювати творчо, корисно й конструктивно для українського народу, української громади в діспорі та для людства взагалі. Пластун сеньйор уважає працю для

для Пласту, який його виховав, за одне з найважливіших завдань у своїй діяльності на користь української спільноти. У своїй праці він старається увести в українське й загальнолюдське суспільство набуті в Пласті засади чесної гри й толерантності.

6. **Принцип провідництва** — Пластун сеньйор ніколи не задовольняється пересічністю, а старається завжди бути найкращим у своїй вибраній професії та всіх ділянках своєї діяльності і як такий спонукує інших до творчості й дії у своєму довкіллі для добра українського й не-українського суспільства.

Рекомендація ч. 7 (Рада Чести УПС)

Для переведення в життя Сеньйорського Кодексу та його здійснення поодинокими сеньйорами чи групами сеньйорів, в УПС діє Рада Чести УПС, до функцій якої належали б: інтерпретація Сеньйорського Кодексу, оцінювання поведінки поодиноких членів УПС чи їхніх угруповань, і видавання opinio pro neї. Раді Чести УПС підлягають всі сеньйори без винятку та без уваги на їх ступінь чи виконване діловодство.

Обґрунтування. Існування Ради Чести УПС є необхідне в процесі полегшення конфліктів між поодинокими сеньйорами чи групами сеньйорів, які були, є і будуть. Неполегшення чи незадовільне полегшення конфліктів у Пласті є великим недомоганням і наносить велику шкоду Пластові, бо деякі пластуни перестають бути активними в Пласті. По-друге, з уваги на факт, що деякі пластуни

сеньйори не поводяться згідно з пластовими засадами, — чим вони приносять неславу Пластові та деморалізують молодь, яка шукає за здоровими ідентифікаційними зразками, — зокрема, коли ті сеньйори є активними і займають виховні чи адміністративні становища, є потрібна установа, яка мала б право оцінювати поведінку поодиноких сеньйорів чи груп сеньйорів та виносити опінію про неї, проголошуючи її в пластових бюлетенях. Потягання до відповідальности даних пластових сеньйорів належало б до компетенцій ГВП УПС або пластової адміністрації.

Рекомендація ч. 8 (Ступені в УПС)

В УПС є три ступені: пластуна сеньйора праці, пластуна сеньйора довір'я та пластуна сеньйора керівництва, які віддзеркалюють особистий ріст пластуна сеньйора, його пластову поставу та його працю для інших.

Обґрунтування. Ступені в УПС є конечні, бо вони унаслідують рівень розвитку особовости сеньйора та його активности. Критеріями надання ступенів повинні бути: пластова постава (моральні якості), пророблена пластова чи поза-пластова праця, самовиховання, здорове родинне життя, час діяльности. Ступені в УПС не є формою відзначень.

Заввага: Ті, що пропонують чи надають ступені, повинні бути об'єктивними й справедливими, а не керуватися особистими, курінними, партійними чи іншими мотивами.

Рекомендація ч. 9 (Методика сеньйорського пластування)

Методика сеньйорського пластування виростає з пластової ідеології та біо-психо-соціальних потреб поодиноких пластунів сеньйорів і засновується на дії пластуна сеньйора в спільноті й для спільноти та на самовихованні. Способи й засоби сеньйорського пластування є різновидні, відповідно до віку пластуна сеньйора (та ніколи юнацькі). Метода сеньйорського пластування має два аспекти: а) груповий та б) індивідуальний.

Обґрунтування. Пластове самовиховання є шляхом до досягнення психічної сукупности пластуна та гармонійних його виявів назовні. Метода самовиховання є допоміжною в психосоціальному назріванні пластуна сеньйора шляхом:

а) самопізнання, яке провадить до самовизначення,

б) самоконтролі, що в висліді дає самоопановану поведінку пластуна в відношенні до інших,

в) самоздійснення, що є внутрішньою потребою пластуна виявити себе назовні, який то самовияв унаслідуються в процесі праці для української й не-української спільноти, для якої пластун сеньйор дає свій вклад. У дії людина формується, назріває. Спільнота корисно впливає на поглиблення змісту життя його члена. Тому товариське співжиття, курінні зустрічі, спільні родинні дії, громадсько-політична активність тощо мають велике значення не лише в житті пластуна сеньйора, але й для його родини.

Рекомендація ч. 10 (Покликання Комісії Головного Булавою УПС)

Покликання до життя Комісії при ГВ УПС для опрацювання інтерпретації принципів Сеньйорського Кодексу та для подрібного розроблення методичних питань сеньйорського пластування є необхідним

для закінчення праць Студійної Групи Сеньйорської Проблематики при ГВ УПС.

Пл. сен. кер. Теодосій Сомотулка, Войн.,

голова Студійної Групи
Сеньйорської Проблематики
при ГВ УПС

Листування

ДРУГИЙ ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО ДЗВІНКИ

Дякую за Твій відгук на мою пропозицію (Пластовий Шлях ч. 1-2 1970) улаштувати приватні табори на власних городах, якщо не можна довести до відповідного рівня новацьких таборів. І дякую, що Ти приїхала зі своїми синами, бо наш табірчик хлопців далі згадують. Та повір, — згадують вони зі захопленням і табір новаків на ЮМІЗ. Чому?

По-перше, була солідна і довга підготовка табору. Комендант контактувався з виховниками, з батьками перед табором: повідомляв про свої вимоги і побажання. Отже, був особистий контакт (листовий), через що відчувається рівень плянування і компетентність коменданта. По-друге: до братчиків також можна було мати довір'я, бо відразу було видно, що братчики будуть вповні виконувати свої обов'язки, тому що комендант пильнував братчиків. Ще перед табором пригадав він їм їхні обов'язки; і вже навіть перед самим відкриттям табору кілька братчиків "роздумались", бо їм не підходила година нічної тиші, якої мали придержуватись булавні всіх таборів... Значить, Боян мав запалення вуха, коли їхав на табір, але лікар дозволив їхати, якщо там буде уважати на себе і якщо буде там опіка. І ми не потребували окремо говорити цього комендантові (було на карті записано), сказали братчикові, бо вже бачили, що там братчики будуть виконувати свої обов'язки. Наше довір'я не завело нас, як завело Л., яка дітей прислала на інший табір аж з Європи.

Отже, справа засадничо лежить на комендантові, який сам своїм прикладом і своїми вимогами та працею вмів провести гармонійно табір без того, щоб братчики чи сестрички мусіли виїздити собі на відпочинки, чи щоб інакше їх підкуплювати...

З новацькими таборами, як і з іншими зайняттями, від провідника залежить багато. Наприклад, на цьому таборі дивувались братчики, що один рій ввесь час говорив між собою українською мовою. (Цей рій також

виграв таборовий п'ятизмаг — цебто дістав перше місце). Та чи дивно це, коли їхній братчик з ними під час року ввесь час так говорить? На юнацькій теренівці гуртки на одних пунктах говорили по-українському, а на других пунктах, ті самі говорили тільки по-аглійському. Причина? У виховниках, які були на тих пунктах. Деякі з них навіть не знали, як по-українському назвати свій пункт, не могли пояснити юнакам вимог по-українському. Питаю одного старшого пластуна — чому це в нього всі гуртки говорять тільки по-українському. Він каже мені “я сам до них тільки так говорю”. Питаю — звідкіля він. З Канади.

Отже, чи це справа мови, чи це справа відповідної опіки на таборі, якщо буде добрий приклад, праця буде йти добре. Бачиш, я задоволена, що таки можна бачити правильно ведені табори, бо мені минулого року деякі “риби” казали, що такі часи вже давно минулись і не можна вимагати неможливого... А добрі коменданти таки ще можуть знайтись. Деякі сеньйорські і старшопластунські курені тепер висилають резолюції до КПС-ів, щоб у випадку, коли нема відповідного коменданта, в ніякому разі не дозволяти на проведення табору. Це, правда, було давно в прайвильнику...

Твоя Лариса

ВИСТАВА, ЩО СПОНУКАЛА ДО ЗАСТАНОВИ

Під час ЮМПЗ на “Вовчий Тропі” розміщена на стінах їдальні й шпириталика вистава під гаслом “Плека-тиму силу і тіла й ума”. За поміч-чя 19 графічних зіставлень і таб-лиць, 27 малюнків і 16 надписів, — разом 62 експонатів, — були по-казані небезпеки, які грозять здо-ров'ю й життю від таких шкідли-ків, як тютюн, алкоголь, наркоти-ки, психоделіки, стимулянти й се-дативи. Виставу улаштував 7-мий Курінь УПС ім. А. Войнаровського, а експонати були виконані руками членів Куреня. Доповняли її лист-ки з гаслами “Пластун не курить

тютютну!” “Я не п'ю алкоголь, бо я пластун!”, “Пластун не зловжи-ває ліками та є вільний від нало-гів!”, що їх роздавали безплатно усім відвідувачам виставки.

Виставку оглядало новацтво, старше пластуство й пл. сеньйори. Жаль, що загал юнацтва не мав змоги її відвідати. Довідуємося, що “Войнарівці” задумують видати цю виставу з відповідними доповнення-ми брошуркою для розповсюдження між молоддю. Це буде корисне й дуже потрібне видання.

Ю. В.

Повідомлення Адміністрації

ДАТКИ НА ПРЕСФОНД “ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ”

від 1 вересня до 30 листопада ц. р.

США

\$35.00

Із збірки на пресовий фонд пла-стових журналів (разом зібрано на всі три пластові журнали: “Го-туєсь”, “Юнак” і “Пластовий Шлях” — \$115.00) замість квітів на могилу св. п. пл. сен. ІСИДОРА КОМАРИНСЬКОГО з Чікаго, США, від членів Пластової Станиці в Чі-каго та приятелів Покійного з Чі-каго на пресфонд “Пластового Шляху” (дивись окреме докладні-ше оголошення в цій справі в “Юнаку” за листопад ц. р. на стор. 25).

\$6.00

пл. сен. Дмитро Косович, Нью-Йорк;

по \$5.00

пл. сен. Міляс Лебедович, Діт-ройт; Управа Пластприяту, Денвер;

по \$4.00

пл. сен. Володимир Пилишенко, Брокпорт; пл. сен. Володимир По-мірко, Чікаго;

\$3.50

пл. сен. Галина Хамула, Нью-Йорк;

по \$3.00

пл. сен. Павло Дорожинський, Нью-Йорк; пл. сен. Зенон Корчин-ський, Нью-Йорк; пл. сен. Аня і Орест Гаврилюки, Сілвер Спрінг;

\$2.50

пл. сен. Ярослав Рак, Мейпелвуд;

по \$2.00

пл. сен. Теодосій і Люба Крупи, Трентон; пл. сен. Іванна Ганкевич, Йонкерс; пл. сен. Зенон Голубець, Парма; пл. сен. Роман Микита, Кліфтон; пл. сен. Роман Свистун, Гейзел Крест; пл. сен. Сергій Запо-ленко, Сілвер Спрінг; Старшина Пластової Станиці, Ньюарк;

по \$1.00

ст. пл. Іван і Степан Гусаки, Бру-клін; пл. сен. Ярослав Кришталов-ич, Парма; пл. сен. Роман Цегель-ський, Парма; пл. сен. Зенон Коз-нарський, Філадельфія; пл. сен. Ми-кола Ставничий, Сілвер Спрінг.

КАНАДА

\$50.00

пл. сен. Петро і Ольга Саварини (син і невістка) та ст. пл. Віра і пл. юн. Михайлик і Галя Саварини (внуки) замість нев'янучого вінка на свіжу могилу Найдорожчого Та-та і Дідуса, сл. п. Михайла Семе-новича Саварина, що помер в селі Зубрець біля Вучача, Україна;

по \$10.00

пл. сен. Петро Баср, Торонто, і пл. сен. Омелян Тарнавський, То-ронто;

\$8.00

пл. сен. Роман і Ірина Вжеснев-ські, Торонто;

\$6.50

пл. сен. Оріся Синишин, Торонто;

\$5.50

пл. сен. Петро і Оля Саварини, Едмонтон;

\$5.00

ст. пл. Юрій і Христия Сенькові,
Торонто;

\$4.00

пл. сен. Богдан Ковалюк, Мон-
треаль;

по \$3.00

пл. сен. Богдан Лукіянченко, Мон-
треаль, і пл. сен. Ярослав Кобелець-
кий, Монтреаль;

по \$2.00

пл. сен. Кость Фіцик, Ст. Кете-
рінс; пл. сен. Юрій Бабій, Торонто;
пл. сен. Степанія Базюк, Едмонтон;
пл. сен. Степанія Гарас, Ст. Кете-
рінс; пл. сен. Михайло Наконечний,
Едмонтон; пл. сен. Уляна Дичок,

Торонто; Старшина Пластової Ста-
ниці, Едмонтон;

по \$1.00

пл. сен. Богдан Юник, Торонто;
пл. сен. Любомир Шулякевич, Він-
ніпег; пл. сен. Анізія Жаровська,
Торонто.

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ

\$1.25

пл. сен. Теодор, Данилів, Лондон.

Від 1 вересня до 30 листопада
ц. р. склали на пресфонд "Пласто-
вого Шляху":

із США 23 датки \$ 93.00

з Канади 19 датків 122.00

з Великобританії 1 даток 1.25

Разом 43 датки \$216.25

ЦЕ ОBOB'ЯЗКОВО ПРОЧИТАЙТЕ!

У зв'язку з акцією збірки датків на пресфонд нашого журналу "Пластовий Шлях" хочемо на цьому місці на закінчення 1972-ого ділового року зробити такі зауваження. Не лише наші пластові журнали, але й усі інші українські журнали і часописи в Канаді, США і в Європі не є само-вистачальними, і тому із прибутків із самих передплат не можуть покрити всіх своїх видавничих коштів. Те саме стосується майже всіх т. зв. етнічних періодиків у вільному світі. Тому, щоб могли появлятися ці дефіцитові видання (не лише наші пластові і інші українські, але й чужомовні), потрібно крім самих передплат ще й інших прибутків.

Одним з таких додаткових прибутків є датки на пресфонд. Так як кожний інший український, а в тому і пластовий періодик, має й наш журнал "Пластовий Шлях" свій пресовий фонд, прибутки з якого призначені на покриття видавничого дефіциту. На жаль, як виказує доте-перішній наш досвід, читачі і передплатники "Пл. Шляху" жертвують дуже рідко, і то невеликі квоти на пресфонд свого журналу. Під тим оглядом стоять вони далеко "позаду" читачів і передплатників нашого пластового журналу "Юнак", які із своїх скромних грошових засобів складають щороку на пресфонд "Юнака" понад \$3,000.00, а саме в 1970 р. склали \$3,003.00, а в 1971 р. \$3,371.00.

Тимчасом читачі і передплатники "Пл. Шляху", між якими є дуже багато дуже заможних людей, склали на пресфонд "Пл. Шляху": в 1970 р. — \$601.00, в 1971 р. — \$682.00, а в 1972 р. на запланованих у бюджеті датків на пресфонд на суму \$2,000.00 212 "жертводавців" склали датків на загальну суму аж... \$800.00. Не слід забувати, що всіх пожертв з цілого

світу було за цілий 1972 рік лише 212, а пл. сеньйорів маємо понад 1,200, старших пластунов і пластунок понад 1,400, а членів Пластприяту понад 3,000, отже разом близько 6,000 повнолітніх членів Пласту, з яких лише 212 "щось" "жертвували" на пресфонд свого ідеологічного журналу. Одно-часно багато з членів УПС і Пластприяту жертвують часто поважні квоти (інколи й по \$1,000.00, а то й більше) на різні наші національні потреби, як напр., на фонд Катедри Українознавства на Гарвардському Університе-ті, на фонд Церкви в потребі, на фонд Енциклопедії Українознавства тощо. Ніхто не заперечує, що все це є важливі справи, але разом з тим жертвен-ність цих наших членів на таку важливу справу як пресфонд пл. журналів (а на вишкільний фонд ім. Дрота при ГПБ також!) є дуже мізерна. Це є, між іншим, наявним доказом нашої дійсної "пластової постави" (про що не раз багато лише говоримо!) і нашого ставлення та розуміння для такої важливої для нашої пластової організації справи як пластові видання, що є єдиним реальним і найефективнішим виявом і гарантом єдності нашого Пласту.

**

До кінця цього ділового року вже недалеко, ще тільки кілька тижнів. Все ж таки ще дещо можна й в цьому короткому часі конкретно зробити. Тому щоб зменшити, а то й зовсім занулювати цього річний дефіцит на рахунку датків на пресфонд Пл. Шляху", складаю \$10.00 на цей пресфонд і закликаю інших читачів і передплатників "Пл. Шляху", що цього року ще нічого не дали на пресфонд "Пл. Шляху", зробити те саме. ХТО ЧЕРГОВИЙ?!

**

У бюджеті на 1972 р. запроєктовано прибутків з датків на пресфонд "Пл. Шляху" на суму	\$2,000.00
За 11 місяців вплинуло	\$ 800.80
Дефіцит становить	\$1,199.20

Як написано вище, маємо близько 6, 000 дорослих членів Пласту, а крім того декілька десятків куренів УПС і УСП-ів та УСП-ок, понад сотку Осередків Праці УПС, УСП-ів і УСП-ок та декілька десятків Відділів Пластприяту... Не треба "мобілізувати" всі ці клітини, щоб покрити цей невеликий дефіцит. Це напевно може зробити лише кілька названих клітин, а то й сам один заможніший пластовий сеньйор чи член Пластприяту... Чи справді знайдеться хтось такий серед повнолітніх членів (УСП, УПС і Пластприят) нашого Пласту?..

Скоб!

За Адміністрацію "Пластового Шляху"

Пл. сен. Омельян Тарнавський

Торонто

ВИРІВНЯЙТЕ ОBOB'ЯЗKOBО ЗАЛЕГЛІ ПІСЛЯПЛАТИ!

Багато з тих, що одержують "Пластовий Шлях", мають залежності за незаплачені передплати. Таких читачів нашого журналу не можна називати ПЕРЕДплатниками, а лише ПІСЛЯплатниками. Коли пригадаємо собі, що член Пласту повинен "бути точний", то серед членів Пласту властиво не повинно бути ПІСЛЯплатників. На жаль, дійсність каже що інше.

"Пластовий Шлях" зобов'язані передплачувати всі члени УСП і УПС, також члени Пластприяту повинні передплачувати ідеологічний журнал організації, до якої вони самі належать і до якої належать їхні діти. Коли взяти до уваги, що всіх повнолітніх членів Пласту (членів УСП, УПС і Пластприяту) є близько 6,000, то "Пластовий Шлях" повинен мати принаймні 3,000 передплатників. Тимчасом це тільки... відважна мрія. Дійсність є інакша.

Для інформації загалу наших читачів подаємо зіставлення передплат "Пластового Шляху" по поодиноким країнам за станом на день 30 листопада ц. р.:

країна	разом передплатників	належність до В-ва за залегли передплати
США	544	\$2,844.00
Канада	272	1,312.25
Аргентина	14	82.50
Австралія	89	24.00
Великобританія	38	80.62
Німеччина	21	135.00
Інші країни	11	27.00
Разом	989	\$4,505.37

Як бачимо з цього зіставлення, на близько 6,000 повнолітніх членів Пласту (УСП, УПС і члени Пластприяту), з яких принаймні 3,000 осіб (бо в багатьох родинях є по 2 чи 3 повнолітні члени Пласту) повинні бути передплатниками ідеологічного органу своєї пластової організації "Пластовий Шлях", лише 989 (то є лише 1/6 всіх повнолітніх членів) одержують "Пластовий Шлях", з чого лише найбільше половина є справжніми ПЕРЕДплатниками, а решта є впертими ПІСЛЯплатниками.

Ми вислаємо кругло 1,000 примірників "Пл. Шляху", а в тому є лише найбільше половина ПЕРЕДплатниками, а половина — це ПІСЛЯплатники, які через свою неувагу і занедбання винні за залегли ПЕРЕДплати майже \$5,000.00. Дехто винен за один рік, а є багато таких, що винні за довший час. Ніхто не заперечуватиме, що ПІСЛЯплатники самі руйнують свій журнал чи часопис.

Різними способами ми стараємося ліквідувати ПІСЛЯплатників. Робимо різні заклики, поміщуємо повідомлення (як оце), посилаємо пригадки тощо. Але остаточно вирішують справу самі ПІСЛЯплатники тим, що платять ПЕРЕДплату і перестають бути ПІСЛЯплатниками.

Щоб допомогти в цій справі, долучуємо до цього числа всім ПІСЛЯплатникам пригадки про незаплачені ПЕРЕДплати разом із заадресованими ковертами і дуже просимо — ВИРІВНЯТИ ЗАЛЕГЛУ ПЕРЕДПЛАТУ! Біля кожної адреси є надруковане число, яке вказує, доки заплачена передплата так, що легко зорієнтуватися, яка є залежність.

Ще раз просимо: вирівняйте залеглу передплату і платіть вже тепер передплату за 1973-ий рік!

Ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями і знайомими, що в середу, 15 листопада 1972 р., на 70-ому році життя, помер наш Найдорожчий Тато і Дідусь

бл. п.

МИХАЙЛО СЕМЕНОВИЧ САВАРИН

в селі Зубрець, біля Бучача, Україна.

Служба Божа з панахидою за спокій Його душі була відслужена в катедрі св. свщмч. Йосафата в Едмонтоні, Алберта, в суботу, 25 листопада 1972 р. Просимо помолитися за спокій Його душі.

Замість нев'янучого вінка на Його могилу складаємо: \$50.00 на Патріарший фонд, \$50.00 на Шевченківську фундацію КУК, \$50.00 на Енциклопедію Українознавства, \$50.00 на катедру українознавства в Гарварді та \$50.00 на пресовий фонд "Пластового Шляху".

У глибокому смутку:

Петро й Ольга Саварини — син і невістка
Віра, Михайлик і Галя — внуки
Едмонтон, Канада

ПРИКЛАДИ ГІДНІ НАСЛІДУВАННЯ

Референтка пластових видань при Пластовій Станиці в Мелборні, Австралія, пл. сен. Віра Шевченко, разом із своїм довшим листом до нашої Адміністрації прислала також банковим переказом 657.63 канадських доларів, якою то квотою ви-

рівняно тепер передплати за 55 передплатників "Готуйсь", 132 передплатники "Юнака" і 36 передплатників "Пластового Шляху", членів згаданої пл. станиці. Оцим складаємо за такий "добрий вчинок" по-друзі пл. сен. Вірі Шевченко щиро подяку.

Якби так зробили всі референти

пл. видань при всіх пл. станіях в усіх шести країнах, де діє наш Пласт, то наша Адміністрація ма-ла б дуже влегшену працю, а в на-шій касі чи на нашому банковому конті були б потрібні на нашу ви-давничу діяльність гроші, які нам належаться від наших передплат-ників. Тим часом замість поважні-шої готівки на банковому конті в нас майже порожня каса нашого В-ва, а зате наші ПІСЛІЯплатники винні нам за залеглі ПЕРЕДплати кругло 22,000.00 дол. Прийдеться, мабуть, якщо ця ситуація не покращає, подавати до загального відо-ма, хто, звідки і скільки винен за залеглі ПІСЛІЯплати (бо ПЕРЕД-плати платимо, звичайно, на почат-ку року!)...

При цій нагоді складаємо нашу щирю подяку за безкорисну і зраз-кову співпрацю у справі збірки пе-редплат за пластові журнали пл. сен. Василеві Матіяшові, довголіт-ньому (під тим оглядом він напевно має між усіма рекорд!) референто-ві пл. видань при Пл. Станії в Сідней, Австралія, пл. сен. Олексан-дрі Павлишин, реф. пл. видань із Пл. Станії в Брізбейні, Австра-лія, як також референтам пл. жур-налів із Пл. Станії в Аделаїді, Австралія, а саме пл. сен. Миронові Лапці (реф. "Готуйсь"), пл. сен. Юрієві Олесницькому (реф. "Юна-ка") і пл. сен. Олегові Голубовичеві (реф. "Пл. Шляху").

Для інформації наших читачів на-водимо кілька рядків про життя на-ших пластових друзів з Австралії з цікавого листа подруги пл. сен. Віри Шевченко з Мелборну, Австра-лія: "...Наші пластові подруги і дру-

зі в Австралії живуть своїм жит-тям. Чекаємо засушливого літа, обмежень на воду, гарячого Різдва, веселих пластових таборів... На культурно-громадському полі ве-деться в нас запекла дискусія про будову Народнього Дому-музею, Катедри українознавства та інших льокальних справ...

Посилаю Вам, Подруги з Адмі-ністрації В-ва пл. журналів, як та-кож пл. сен. О. Тарнавському, що був у нас минулого року, найкра-щі привітання. Мабуть, вже не раз згадували Ви там нас лихим і го-стрим словом за спізнені розрахун-ки за залеглі передплати за пласто-ві журнали. Але ми собі безпечно заховалися від Вас за океаном і щойно тепер висилаємо зібрані піс-пляплати від членів нашої Пл. Ста-ніції. — Скоб! — Пл. сен. Віра Шевченко, Мелборн, Австралія.

Від Адміністрації: Ви пишете, що Ви "заховалися безпечно від нас за океаном..." Цей, що правда океан є великим, але не таким "безпечним"... Це показалося в 1971 р., коли ми з Канади зуміли цей "безпечний" океан перелетіти, з Ва-ми зустрінутися і Вас переконати, що й з Австралії треба платити ПЕРЕДплати за пл. журнали, а крім того складати датки на пресфонд пл. журналів... Прав-да, що так?! — Щиро Вас і всіх інших Подруг і Друзів з Австралії вітаємо нашим дружнім — Скоб!..

**

Референт пластових видань при Пластовій Станії у Вашингтоні, США, пл. сен. Орест Гаврилюк, який крім того має багато різних пластових обов'язків, старається

якнайкраще виконати обов'язки ре-ферента пл. видань у своїй пл. ста-ніції, щоб допомогти нашій Адмі-ністрації в нашій нелегкій видавни-чій діяльності. Недавно ми одер-жали від друга Гаврилюка його листи до нас з 15 і 18 листопада ц. р., в яких він повідомляє нас, що вже зібрав від усіх членів свого Осередка Праці УПС (разом 19 осіб) всі залеглі передплати за "Пл. Шлях", як також від них усіх передплати на 1973 рік, від деяких також датки на пресфонд "Пл. Шляху", і разом із своїми листами прислав нам \$130.50. Якби так мог-ли зробити референти пл. видань з усіх інших пл. станій і вже пе-ред початком року прислали нам ПЕРЕДплати за всі три журнали на 1973 р., то це дуже улегшило б нам нашу працю, заощадило б нам витрачені гроші і витрачений час

СПИСОК ДАТКІВ НА ПЛАСТОВИЙ ВИШКІЛЬНИЙ ФОНД ІМ. ДРОТА

що були вплачені до ГУБулави
до 31 березня ц. р.

Пластова Станія в Денвері,
США, — \$50.00.

Пані Олена Чорна замість квітів
на могилу св. п. пл. сен. Романа
Файглі з Торонта — \$10.00.

Панство Олена і Юрій Чорні за-
мість квітів на могилу св. п. Ірини
Тисовської з Відня — \$20.00.

Замість квітів на могилу св. п.
пл. сен. керівництва Ганни Гераси-
мович, голови КПСтаршини у Вели-
кобританії, склали по \$10.00: Р. Вол-
чук, Л. і Р. Гавриляки, В. і В. Гнат-

на висилку три рази в році при-
гадок упертим ПІСЛІЯплатникам.
Деякі з них залягають нам з ПІС-
ЛІЯплатою за кілька років не тому,
що в них немає потрібних на перед-
плату грошей, але тому що вони не
дбають про свої ПЕРЕДплати за
свої пластові журнали так, як це
вони роблять з ПЕРЕДплатами за
свої англомовні журнали чи часо-
писи.

Дякуючи на цьому місці друзів,
пл. сен. Орестові Гаврилюкові з Ва-
шінгтону, за його пластоє "добре
діло", що вже при кінці 1972 р.
зібрав від всіх членів свого ОП
УПС передплати за "Пл. Шлях" на
1973 р., називаємо його на цьому
місці як приклад, гідний насліду-
вання. Якщо щось є можливе для
друга О. Гаврилюка у Вашингтоні,
то воно є можливим по всіх інших
пл. станіях. ХТО ЧЕРГОВИЙ?!

ківські, Т. Купчинська, І. і Ю. Куп-
чинські, Л. і Б. Курилки, Я. і Я.
Рублі, М. і О. Слупчинські, А. і Я.
Терлецькі, Х. і Ю. Ференцевичі, Р.
Ференцевич та І. і З. Шепаровичі,
разом \$120.00. — Усіх датків у цьо-
му списку разом — \$200.00.

ЗВЕРНЕННЯ

В українській пресі опубліковано
статтю пл. сен. кер. проф. Леоніда
Бачинського, колишнього організа-
тора Пласту в Карпатській Україні,
в роках 1923-1929 (сьогодні дирек-
тор Пластового Музею в Клівленді,
Огайо), під заголовком "Пласт на
Карпатській Україні у 50-річчя його
заснування" в якій м. ін. автор ін-
формує про основно опрацьовану

працю "Пласт на Закарпатті", готову до друку. Автором праці є пл. сен. Микола Вайда, тепер живе у Філадельфії. Працю необхідно опублікувати.

Заходами Відділу "Карпатського Союзу" у Філадельфії засновано Видавничий Комітет, який приступив до придбання матеріальних засобів для видання книжки "Пласт на Закарпатті — у 50-річчя його заснування". Ця праця має такий зміст: Пісня Закарпатських Пластунів, Присяга Закарпатських Пластунів, Присвята, Вступне слово, Загально про Пласт на Закарпатті — заснування, розвій, Пластові відділи (курні), Пластові табори, Пластова преса, Організаційний Устрій Закарпатського Пласту, З Пласту до Карпатської Січі, Відомі і невідомі грації, Закінчення. Книжка матиме багато оригінальних фотографій і рисунків з життя Пласту на Закарпатті. Видання цієї праці збереже

ВАЖЛИВА СПРАВА

**Уживайте наш
"Postal code"
M6S 1P7**

В листопаді ц. р. поштовий уряд проголосив для всіх адрес у Торонті т. зв. поштовий код — "Postal code". Ці поштові коди слід відтепер вживати при листуванні разом із своєю адресою (то значить надавця поштової посилки) чи адресою адресата (то зн. того, до кого висилаємо листа), бо цього вимагають поштові уряди і це приспішує пересилку і доставку поштової посилки.

славне минуле Закарпатського Пласту для сучасних і майбутніх поколінь у вільному світі та в поневоленій Україні.

Оцим звертаємося до Українського Духовенства, до оо. Парохів, до Громадянства, Товариств і Організацій, до Братських союзів, до їх головних Управ та відділів, до Пластової Братії з проханням вислати добровільні пожертви на видання книжки "Пласт на Закарпатті в 50-річчя його заснування". Дякуємо! Цю книжку дістане безплатно кожний жертводавець.

З дружнім привітом

Видавничий Комітет

Адреса для пересилки пожертв (чек або "моні ордер"):

Ukrainian Credit Union, Fond "Zakarpattia",
Acct. No. 3274.

Адреса секретаря Видавничого Комітету для кореспонденції:

Mr. S. Nowakiwsky, 1331 W. Ruscomb St.,
Philadelphia, Pa., 19141, USA.

Відтепер прохаємо при листуванні з нашою Адміністрацією вживати поштового коду Адміністрації В-ва пластових журналів в Торонті, а саме: M6S 1P7, виписуючи цей поштовий код в останньому рядку під адресою нашого чи інших пластових журналів, що появляються в Торонті. Відтепер адреса Адміністрації "Пластового Шляху" є така:

**Plastovy Shliakh Magazine
2445-A Bloor St. West
Toronto, Ont., Canada
M6S 1P7**

Б Ю Л Е Т Е Н Ь Головної Пластової Булави

Ч. 4

Торонто, Канада

1972

АКЦІЯ ГПБУЛАВИ ЗА СКРІПЛЕННЯ ОДНОСТИ ПЛАСТУ

Від 1947 року, тобто від часу, коли почалося масове переселення українців з Європи до заокеанських країн і відколи оформилися крайові пластові організації на різних континентах, ГПБулава була з ними в ділово-організаційному та духовому контакті: листування, звіти, головне члени матерніх курнів плекали дружні зв'язки.

Та час робить своє. Обставини життя в різних країнах вимагають від ГПБулави ближчого контакту, щоб мати уявлення про потреби, можливості та стан дії Пласту у даній країні. Листування та формальні звіти не дають повного образу цього стану. Нове покоління пластової молоді у даній країні мало знає про Пласт в інших країнах. Багато у цьому напрямі зробила пластова преса.

Згодом почали діяти "Лісова Школа", "Стежки Культури", "Школа Булавних", учасниками яких були також і члени Пласту з далековіддалених країн. Живий контакт чітко показав свою велику вартість.

Тож при нагоді святкувань 60-річчя Пласту, початком яких була ЮПЗ в Австралії у грудні минулого року, 8 членів Пласту з Канади (7) та із США (1), в тому Голова ГПБ, голова КПРади в Канаді і Голова КПСтаршини у США, були учасниками ЮПЗ Австралії. Згодом були поїздки представників ГПБ до Аргентини, Англії і Німеччини та відбулися там вишколи. Завершенням цього був приїзд 32-членної делегації Пласту з Австралії на ЮМПЗ-1972 під проводом голови КПС — пл. сен. Ігора Гриневича. Ця подія — наш великий успіх! Ми мали змогу не тільки познайомитися, але й поділитися своїми успіхами та невдачами, обмінятися досвідом. І що найважливіше, — ми дали нагоду молоді ламати кордони, почувати себе однією великою пластовою родиною.

Усі ці поїздки і зустрічі можна було перевести завдяки Фондові Одности, який започатковано в Австралії і тепер ГВУПС її продовжує по всіх країнах. Сподіваємося, що загальне пластування розуміє вагу живих контактів у Пласті і своєю підтримкою Фонду Одности уможливить дальші контакти пластової молоді з різних країн на вишколах, таборах, з'їздах.

КОНКУРСИ РЕФЕРАТУ ПЛАСТОВИХ ВИДАНЬ

Ще у вересні ц. р. окремими обіжниками (було їх 5) Реферат Пластових видань проголосив конкурси:

- 1) “молодого пера” серед новацтва і юнацтва,
- 2) найкраще виконаних пісень пластовими співочими гуртами,
- 3) найкращих ілюстрацій до “Готуйсь” і “Юнака”,
- 4) збірки передплат на окремі пластові журнали,
- 5) збірки пожертв на пресфонд пластових журналів.

Метою конкурсів було поживити творчі зацікавлення серед пластової дітвори і молоді у ділянках: літератури, співу, малярства і рисунку; та покращити матеріальну базу нашого ПВидавництва.

Передбачені 3 нагороди у кожному конкурсі на міжкrajовій базі та по 3 на крайовій базі. Крім того, кращі літературні та образотворчі матеріали будуть опубліковані у пластовій пресі чи в окремих виданнях, пісні будуть награні на платівках для популяризації їх між громадянством та пластуномством.

Для кожного роду конкурсів призначені відповідні Комісії. Кожна Комісія подасть умови конкурсу окремими повідомленнями в пресі. Тому, що досі був дуже слабкий відгук на обіжники в справі цих конкурсів (зголосила свою співочу групу тільки Великобританія!), реченець переведення їх в життя визначаємо до кінця квітня 1973 року. Слідкуйте за інформаціями у “Юнаку”, “Готуйсь” та в органах місцевих КПСтаршин.

ПЛАСТОВЕ ВИДАВНИЦТВО У КРИТИЧНІЙ ФІНАНСОВІЙ СИТУАЦІЇ!

ГПБулава проголосила була, минулий жовтень ц. р. місяцем ПЛАСТОВИХ ВИДАНЬ. Цього місяця повинна була відбутися кампанія збірки залеглих передплат за пластові журнали (22.000 дол. боргів!), за збільшення кількості передплатників (кількість передплатників замість більшати, останньо меншас! — це тривожний показник!) “Готуйсь”, “Юнака” та “ПШляху”. Ми багато разів ухвалювали, що все членство УПС та УСП має передплачувати “Пластовий Шлях”, але стан цей ні трохи не покращав, а навпаки! “Готуйсь” має замало передплатників. Амбіцією кожного осередка повинно бути, щоб загальне новацтво його передплачував, а також, щоб журнал передплачували і діти поза Пластом. Передплата журналу є гарним подарунком для таких дітей. Шляхотним даром є дарункові передплати для дітвори в інших країнах, де є низькі заробітки.

Не маючи ішої змоги зібрати фонди, ГПБ розіслала була збіркові листи на пресфонд пластових журналів. Досі нема ніякої реакції на цю акцію. Подруги і Друзі! Віримо, що це сталося тільки через брак справної інформації, що Ви не будете байдужими на наш заклик, бо ж Ви свідомі того, яку роллю виконують у нашому житті пластові журнали. Ви можете допомогти ПВидавництву малим зусиллям — своєчасно заплатити свою передплату з початком року та приєднати бодай одного нового передплатника пластовим журналам.

ПЛАСТОВИЙ ДІМ В АРГЕНТИНІ

“Дружня поміч аргентінцям”

Як відомо, заробітки в Аргентині, а з тим і матеріальний стан наших поселенців у цій країні, далеко позаду від того, який є у США чи в Канаді. Тому зрозуміло, що Пласт в Аргентині ще досі не має свого приміщення. При нагоді перебування громадян з Канади та США в Буенос Айрес на посвяченні пам'ятника Т. Шевченкові минулого року, при зустрічі із труднощами в праці місцевого Пласту через брак домівки, з ініціативи громадянства та КПС Аргентини виринула постанова почати акцію для збірки фондів на закуп пластового дому в Буенос Айрес. Із цією метою створено два Комітети: один в Торонті, а другий в Буенос Айрес. Комітет в Торонті діє у складі: Патронат: ГПБулава — В. Палієнко, КПС — Р. Вжесневський. Діловий Комітет: М. Шафранок — голова, А. Харак — м. голова, Я. Хоростіль — секретар, О. Желтвай — фінансовий реф., М. Горбань — скарбник. Д. Попадинець — реф. преси, М. Хабурський — реф. збірки, В. Пендзей — зв'язок з Пластом. Членами Комітету є 6 пластових осередків Канади та 10 осіб з Торонта і Монреалю. Членами Комітету в Буенос Айрес є: Т. Хомишин — голова, В. Стернюк — заступник, О. Воловина — заступник, Н. Стернюк і М. Литвин — секретарі, М. Гнатишин і М. Фітьо — скарбники, члени з Пласту: І. Липинський, В. Іваник, Р. Ільницький; члени з Пластприяту: С. Бугай, Є. Іваник.

Акція збірки фондів успішна: в Канаді зібрано на день 5 грудня суму дол. 5.397.00.

Акція “Дружня поміч аргентінцям” має за мету не тільки допомогти Пластові в Буенос Айрес набути необхідну домівку, але також і поглибити серед пластуна почуття одності та дружби. Це буде гідне відзначення 60-річчя Пласту.

УСІ МИ ДОПОМОЖІМО ПРИДБАТИ ПЛАСТОВИЙ ДІМ В АРГЕНТИНІ

Щоб зібрати потрібні фонди на придбання Пластового Дому в Буенос Айрес, в Аргентині, створено під патронатом Головної Пластової Булави та Крайової Пластової Старшини в Канаді збірковий комітет, який почав проводити збірку фондів на згадану ціль на терені Торонта і інших Пластових Станиць у Канаді. Понижче друкуємо список жертводавців і просимо наше суспільство, а зокрема членів Пласту і Пластприяту не лише з Канади, але й з інших країн своїми датками причинитися до успішного завершення нашої збіркової акції для придбання Пластового Дому в Аргентині. Усі ми зробимо це збірне “пластове добре діло”, щоб також і в цей спосіб відзначити ювілей 60-річчя нашого Пласту.

Датки на згадану ціль прохасмо надсилати на адресу Пластової Станиці в Торонті: Plast — Toronto Branch, 2199 Bloor St. West, Toronto 21, Ont., Canada, — M6S 1P7, а чеки виставляти на Plast — Toronto Branch із зазначенням Fund Raising Committee. Всі датки на фонд придбання Пластового Дому в Аргентині (ФППДА), які одержить Пластова Станиця в Торонті, зможуть бути потручені при зізнаннях у справі доходного податку на основі відповідей посвідок, які кожний жертводавець одержить від старшини Пластової Станиці в Торонті. Усім дотеперішнім жертводавцям складаємо на цьому місці нашу щирю подяку.

ПЕРШИЙ СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ

на фонд придбання Пластового Дому в Аргентині

по \$200.00: Ярослава і Михайло Шафранюки, Ірина Малицька ("Донат Гавз").

по \$100.00: Компанія опалової оливи "Фючер Ойл" Лтд., Крамниця взуття "Арка", Мирон Герус і Микола Дейнега ("Рочестер Фирнічер Ко"), Андрій Чорний (Книгарня "Вест Арка"), пл. сен. Ірина і Богдан Синишин ("Прогрес Ріел Естейт Ко."), Леся і Мирослав Івасикові ("Трайдемент Ріел Естейт Ко."), Ірина і Нестор Ріпецькі, Петро Яцик, Володимир Гриник ("В. Гриник Ріел Естейт"), Ірина Шумська-Мороз ("Українське Мистецтво"), Роман Чолкан ("Р. Чолкан Ріел Естейт Ко."), Софія і пл. сен. Андрій Хараки.

по \$50.00: Ольга Крушельницька ("Метро Фебрікс"), Ярослав Лаптута і Михайло Савка ("Алберта Фюел Ойл Ко."), Ігор Яців ("Гуд Вой Фирнічер Ко."), Люба і пл. сен. Богдан Пендзей, Ірина і пл. сен. Мирон Хабурські.

\$30.00: Мирослав Шумський (Ювілерня).

по \$25.00: Олександра Дрогомирецька ("Лора Шап"), Ірина Яворська ("Джанетт Ай Джі Ей"), Юлія Головата ("Федерал Гардвер"), Василь Гаргай ("Орбіт Фирнічер"), С. Чернявський ("Рай-Порт Гросері"), Книгарня "Арка", Мирослав Вігус, Орест Юрчук, пл. сен. д-р Володимир Соханівський.

по \$20.00: Наталія і Константин Медвідські ("Санітас Фармасі"), Ярослав Хоростіль.

по \$10.00: Крамниця жіночих одягів "Вікторія", мгр. Василь Войко, Теодор Романів, Володимир Буцик, д-р Микола Кушпета, Мирослав Горбань, Микола Червінський.

по \$5.00: Омелян Зобнів, пл. сен. Ярослава Мисаковець, пл. сен. Марія Павлишин.

Загальна сума датків — \$2,230.00. Усі жертводавці з Торонта.

ДРУГИЙ СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ

\$250.00: пп. Тетяна і Маркіян Когути, власники українського подорожного бюро "Блур Травел Ейдженси", від себе особисто; \$786.00 пп. Тетяна і Маркіян Когути з подарунків, які склали їхні гості на прийнятті з нагоди їхнього вінчання.

\$250.00: пл. сен. Ірина і Роман Вжесневські.

\$200.00: Іван Мартинович, Грімсбі, Онтаріо.

по \$50.00: д-р Роман Цурковський, Ольга і Любомир Дозорські, Анна і пл. сен. Василь Палієнкі.

по \$25.00: Остап Винницький, Іван Плювак ("Алдер Фарм"), М. Конечний ("Іслінгтон Декорейтінг Сентер"), пл. сен. Омелян і Олександра Тарнавські.

по \$20.00: мгр. Богдан Кальба, Володимир Сахрин, пл. сен. Микола Юник, Євген Борис, Степан Кутувий, Ярослав Харак, пл. сен. Ярослав Еліїв, Імпортна фірма "Орбіт", Ігор Боровець, Ярослав Келебай, пл. сен. Лев Винницький, Михайло Калимін, Григорій Реплянський (книгарня "Бібльос").

по \$10.00: д-р Роман Турко, пл. сен. Роман Копач, пл. сен. Ігор Бардин, пл. сен. Андрій Тершаковець, пл. сен. Ігор Комарницький, пл. сен. Василь Радь, пл. сен. Володимир Мазяр, Андрій Пітула, Василь Мойсяк, мгр. Роман Сеньків, Марія Голод, В. Костів, інж. Ігор Березовський, інж. Михайло Антонішин, Михайло Вітер, Ярослав Гембатюк.

по \$5.00: пл. сен. Богдан Казимира (Ріджайна), Мирон Лозовський, пл. сен. Василь Максимець, пл. сен. Іван Лецишин, Роман Сосідко і Наталка Березовська.

Загальна сума датків у другому списку — \$3,167.00, досі зібрано разом \$5,397.00. Усі жертводавці крім тих, біля яких подано місцевості, є з Торонта. Збірковий Комітет складає оцим щирю подяку всім жертводавцям за їхні пожертви, а зокрема дякує пп. Тетяні і Маркіянові Когутам та гостям на їхньому весільному прийнятті за їхні щирі пожертви.

ІНФОРМАЦІЯ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ

1. Конференція КУК для справ культури. У Вінніпезі, 15, 16 і 17 грудня ц.р. відбулася конференція, присвячена справам української культури в Канаді. У програмі цієї конференції: доповіді, дискусійні лави та семінари, а у висліді їх схвалення рекомендацій щодо дії організацій та мистецьких ансамблів у ділянках музики, танків і балету, театру, радіо, телебачення й фільму для кращого розвою української культури в Канаді та для збереження української ідентичності. Очевидно, тлом цих нарад є справа молодого покоління та його активізація в окремих ділянках культурного життя українців в Канаді.